

Sosiaalinen innostaminen
Vuokkiniemen kyläpäällikkö
Lilja Veselovan kokemuksia

Leena Uhari
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma (210 op)
Marraskuu/ 2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyötiivistelmä

Työn tekijä(t) Leena Uhari	
Työn nimi Sosiaalinen innostaminen - kyläpäälikkö Lilja Veselovan kokemuksia	
Työn ohjaaja(t) Marja Vatjus-Suni, Riitta Kemppainen-Koivisto	Sivumäärä 58
Tiivistelmä <p>Työssä tutkitaan sosiaalisen innostamisen ilmenemistä ja luonnetta Vuokkiniemessä ja kyläpäälikkö Lilja Veselovan kokemuksia tällaisesta toiminnasta. Kylä sijaitsee Venäjällä, Karjalan tasavallassa Suomussalmen korkeudelta noin 45 kilometriä Suomen rajalta itään ja 40 kilometriä Kostamuksen kaupungista pohjoiseen.</p> <p>Asukkaita Vuokkiniemessä on noin 500 henkeä. Ihmisten toimeentulo nojaa perheviljelmisiin, kotitarvepohjaiseen metsätalouteen, kalastukseen ja yhteiskunnallisiin palveluihin. Teollisuutta ei ole. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen ja rajan auettua, Suomeen matkailua ja siihen liittyvää matkamuistoesineiden valmistusta on kehitetty.</p> <p>Samoin suomalaiset tahot ovat tuoneet paikkakunnalle harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa, joka nykyisin elää paikallisin voimin. Kylän historiassa on neuvostovallan aikaisia venäläistämisvaiheita, jotka on koettu karjalaisuuteen liittyvinä kriiseinä. Yhteisön luonne poikkeaa isojen kaupunkien sosiaalista innostamista vaativista olosuhteista.</p> <p>Tutkimuskysymykset olivat: onko Lilja Veselovalla kokemusta sellaisesta työstä, jota voidaan kutsua sosiaalisesti innostamiseksi? Onko haastateltava nykyisessä tehtävässään ns. innostaja vai taustavaikuttaja?</p> <p>Lilja Veselovalla on ollut sosiaalialan koulutusta ja työtehtäviä Petroskoissa ja Pietarissa. Ne voidaan lukea ammatillisen sosiaalisen innostajan toiminnaksi. Hän ei kyläpäälikön toimessa itse tee varsinaista innostamiseksi katsottavaa työtä. Taustavoimana hän sitä vastoin on avainasemassa luotaessa ja ylläpidettäessä harrastus- ja vapaa-ajan aktiviteetteja kylässä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena ja tiedonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua sekä aiheesta löytynyttä kirjallisuutta. Tutkimustulokset perustuvat haastattelumateriaalin pohjalta tehtyihin johtopäätöksiin.</p>	
Asiasanat Karjalan tasavalta, Vuokkiniemi, sosiokulttuurinen innostaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work
ABSTRACT

Author(s) Leena Uhari	
Title Social encouragement - Experiences of Lilja Veselova, chief of the village	
Tutor(s) Marja Vatjus-Suni, Riitta Kempainen-Koivisto	Number of pages 58
Abstract <p>This article is a research on the phenomenon of sociocultural animation and its character in Vuokkiniemi; its also displays Lilja Veselovas experiences as the chief of the village. The village of Vuokkiniemi is located in Russia in the Republic of Karelia, about 45 km from the finnish border to east and 40 km north of Kostamus town on level of Suomussalmi. Vuokkiniemi has approximately 500 inhabitants. The income of the people of Vuokkiniemi is based on family plantations, domestic orientated forestry, fishing and social services. There is no industry in the area.</p> <p>After the break up of the Soviet Union and the opening of the border between Finland and Russia, the tendency has been to develop tourism between Finland and Vuokkiniemi; this can be seen especially in the fabrication of souvenirs. The presence of the finns has also increased actions for leisure time activities.</p> <p>During the soviet era the village has gone through phases of reinforcement of Russia features; these periods have been felt as a crisis of koreanism. In comparison to bigger cities there is a big difference in the structure of the community of Vuokkiniemi; therefore also the sociocultural animation has taken different forms.</p> <p>Lilja Veselova has been trained as a social worker, and she has worked in this field in Petroskoi an in St.Petersburg. Her work as a chief of the village cannot be considered directly as sosiocultural animation, but she has a key role, when she acts as a private person in the creation and maintenance of leisure activities in the village.</p> <p>This research was a qualitative research, and method of inquiry was a thematic interview with the literature found conserning the subject. The results of the research are based on the conclusions, which were made using the material of the interviews.</p>	
Keywords The Republic of Carelia, Vuokkiniemi, sosiocultural animation	

SISÄLLYS

OPINNÄYTETYÖTIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1. JOHDANTO	6
2. VUOKKINIEMEN KYLÄN HISTORIA	7
2.1 RUNOKYLÄT JA MAAILMANSODAT	7
2.2 VENÄLÄISTÄMISEN VAIKUTUKSET	8
2.3 VUOKKINIEMEN KYLÄ NYKYÄÄN	9
3. HUMAK JA VIENAN SILTA -HANKE	12
4. SOSIAALIPEDAGOGIIKKA	16
4.1 KÄSITE	16
4.2 HISTORIA	17
4.3 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA AMMATTINA	18
4.4 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN	19
5. SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN	20
5.1 HISTORIAA	20
5.2 KÄSITTEITÄ	20
5.3 MILLAISTA SOSIAALINEN INNOSTAMINEN VOI OLLA?	21
5.4 SOSIAALISELLE INNOSTAJALLE ASETETTAVIA VAATIMUKSIA	22
6. VUOKKINIEMI JA SOSIAALINEN INNOSTAMINEN	25
6.1 YHTEISKUNNALLINEN MURROS VUOKKINIEMEN KANNALTA	25
6.2 INNOSTAMISEN MUODOT	27
7. HAASTATTELUAINEISTON ANALYYSI	29
7.1 LILJA VESELOVAN NUORUUS	29
7.2 LILJA VESELOVAN AIKUISUUS	32
7.3 LILJA VESELOVAN KOULUTUSTAUSTA JA KOKEMUKSET TYÖELÄMÄSTÄ	33
7.4 LILJA VESELOVAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA KYLÄPÄÄLLIKÖNÄ	34
7.5 LILJA VESELOVA INNOSTAMISEN EDELLYTYSTEN LUOJANA	36
7.6 KYLÄPÄÄLLIKÖN MERKITYS INNOSTAMISEN TAUSTAVOIMANA	37
7.7 LILJA VESELOVAN AKTIVITEETIT KYLÄN INNOSTAMISESSA	38
7.8 ARVIO KYLÄN SOSIAALISISTA ONGELMISTA	42
7.9 SOSIAALISTA INNOSTAMISTA JÄRJESTÄVÄT ORGANISAATIOT VUOKKINIEMESSÄ	43
7.10 VUOKKINIEMEN KYLÄN TALOUDELLISET OLOSUHTEET	45
7.11 NAAPURIMAI DEN KULTTUURIT JA SOSIAALINEN INNOSTAMINEN	46
8. OPINNÄYTETYÖ PROSESSINA	50
8.1 TAVOITTEET	50

8.2 HAASTATTELUT JA HAASTATELTAVAN VALINTA	50
8.3 OPINNÄYTETYÖN AIKATAULU JA SEN ARVIOIMINEN	52
8.4 KIRJALLISUUS	53
9. YHTEENVETO	54
LÄHTEET	56
LIITE 1. HAASTATTELUT	59

1. JOHDANTO

Venäjän Karjalan tasavallassa olevaa Vuokkiniemen kylää johtaa kyläpäällikkönä vuonna 1958 syntynyt nainen Lilja Veselova. Kylä sijaitsee Suomussalmen korkeudella noin 45 kilometriä itään Suomen rajasta. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää sosiaalisen innostamisen luonnetta paikkakunnalla, kyläpäällikön kokemuksia innostamisesta ja hänen asemaansa asian kannalta paikkakunnalla.

Työssä on aluksi tutkittu Vuokkiniemen kylän historiaa, olosuhteita ja nykypäivän tilannetta. Näin on haluttu selvittää, minkälainen yhteiskunnallinen tilanne vaikuttaa taustalla. Neuvostovallan karjalaisuutta koskevat venäläistämistoimet tulevat myös esiin vaikuttavan tekijänä.

Neuvostoliiton hajottua muuttuivat Venäjän Karjalan runokyläiden olosuhteet 1990-luvun alussa. Taloudelliset rakenteet muuttuivat ja raja Suomeen aukesi mahdollistaen yhteistoiminnan naapurimaan lähialueiden kanssa. Työssä selvitetään tämän yhteistoiminnan ilmenemismuotoja ja Humanistisen ammattikorkeakoulun Haapaveden kampuksen osuutta niissä.

Perusteiden selvittämiseksi tutkitaan sosiaalipedagogiikan, sosiaalisen vahvistamisen ja sosiaalisen innostamisen historiaa, käsitteitä, ilmenemismuotoja, suorittajia ja riippuvuutta yhteiskunnallisista tekijöistä.

Tärkeä osa tutkimuksesta muodostuu kyläpäällikkö Lilja Veselovan haastattelusta ja niistä tehdystä analyysistä. Siitä saadaan käsitys hänen aikaisemmasta opiskelu- ja työurastaan sekä kokemuksista, jotka koskevat sosiaalista innostamista. Niistä selviää myös hänen merkityksensä kyläpäällikkönä toiminnan kannalta.

2. VUOKKINIEMEN KYLÄN HISTORIA

2.1 Runokylät ja maailmansodat

Vienan kyliin lasketaan Vuokkiniemen lisäksi Kalevala, Latvajärvi, Venehjärvi, Ponkalahti, Pirttilahti, Tsena, Tollonjoki, Uhtua, Vuonninen, Lonka, Jyvälahti, Jyskyjärvi, Pistojärvi, Paanajärvi, Kontokki, Kostamus, Akonlahti, Rimpi, Kuivajärvi, Hietajärvi ja Vuokinsalmi. Vuokkiniemi sijaitsee Suomussalmen korkeudelta 45 kilometriä itään Suomen rajalta.

Kulttuurihistoriallisesti Vienan kylät ovat tärkeitä alueita, koska näistä kylistä Elias Lönnrot aikoinaan keräsi Kalevalaa varten runoja. Kylät ovat kuuluisia runonlaulajistaan ja monet vienankarjalaiset ja suomalaiset ovat samaa sukujuurta kuin kuuluisat runonlaulajat.

Jotta voi ymmärtää mitä sosiokulttuurinen innostaminen tarkoittaa ja mitkä ovat Lilja Veselovan kokemukset siitä, on ensin kerrottava alueen historiasta ja sen nykyisestä tilanteesta.

”Tämän vuosisadan kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana elämä vienalaiskylissä jatkui entiseen tapaan muuten, mutta Venäjän vallankumouksen jälkeen vuosina 1918 - 22 erilaiset asevoimat kulkivat kylien läpi tuhoa aiheuttaen” (Nieminen 1995, 16).

Kun tilanne rauhoittui, perustettiin 1930-luvun alussa kolhooseja. Kolhoosien tarkoituksena oli tehostaa Venäjän maataloutta, jotta venäläiset voisivat kilpailla muuta maailmaa vastaan. Kolhoosien positiivisesta vaikutuksesta johtuen alueen talous parani. Kaikki asukkaat eivät kuitenkaan suhtautuneet kolhoosihankkeisiin myönteisesti, vaikka niihin liittyminen oli muodollisesti vapaaehtoista. Käytännössä ne, jotka eivät liittyneet, julistettiin kulakeiksi, ja heitä rangaistiin monin eri tavoin mm. karkottamalla pois kotiseudulta (Nieminen 1995, 16).

Vuonna 1939 alkanut talvisota järkytti koko Vienan runokyliä tasapainoa. Väestö evakoitiin ja taloja poltettiin. Jatkosota 1941- 1944 oli vielä vaikeampi ajanjakso. Talvisodan jälkeen alueelle palannut väestö siirrettiin lähes kokonaan

Arkangeliin pois omista kotikylistään. Suomalaisten miehittämälle alueelle jäi vain n. 600 asukasta lähes 12 000:sta (Nieminen 1995,17).

Sodan päätyttyä asukkaat palasivat kyliinsä, mutta Stalinin väestöpolitiikan seurauksena alueen väestöpohja sekoittui, kun karjalaisten joukkoon asutettiin myös mm. ukrainalaisia ja valkovenäläisiä.

2.2 Venäläistämisen vaikutukset

Uusia haasteita karjalaisille toi 1950–1960 -lukujen taitteessa alkanut venäläistäminen. Kyläkolhoosit lakkautettiin ja tilalle perustettiin valtion budjetista rahoituksensa saava Uhtuan sovhoosi. Kyse ei ollut pelkästään hallinnollisesta muutoksesta, vaan pienet kylät hävitettiin myös asutuksina (Nieminen 1995, 17). Uuden sovhoosin vuoksi kylistä lakkautettiin koulut, postit ja kaupat. Ihmisiä pakotettiin muuttamaan Vuokkiniemeen tai Uhtualle.

Tästä toimenpiteestä käytettiin nimitystä ”persoonattomien pienkylien likvidointi”. Maatalouden tehostamisen varjolla väestö koottiin helpommin valvottavaksi ja venäläistettäväksi. Tätä samaa tarkoitusta varten koululaitoksessa oli vuonna 1956 otettu ainoaksi opetuskieleksi venäjä. Karjalan kieli hävisi opetuksesta.

Vienan Karjalan hallinnollisessa rakenteessa tapahtui Neuvostovallan aikana myös useita muita muutoksia. Itsenäisestä tsaarin aikaisesta Uhtuan pitäjästä tehtiin hallinnollisia piirejä, jotka 1960- luvulla nimettiin Kalevalan piiriksi, keskuspaikkana Uhtua.

1970-luvun alussa alettiin tutkia Kostamuksen malmivaroja(Nieminen 1995, 20). Kostamukseen perustettiin vuoriteollisuuskombinaatti Neuvostoliiton ja Suomen yhteishankkeena, joka kesti kymmenen vuotta.

Kostamuksesta tuli vuonna 1983 kaupunki. Vuokkiniemen kylä erotettiin vuonna 1987 Uhtuan sovhoosista ja siitä tehtiin Kostamuksen apupalous. Neuvostoliiton romahdettua vuoden 1991 lopussa Vuokkiniemestä tehtiin oma hallinnollinen yksikkönsä, joka liitettiin osaksi Kostamuksen kaupunkia.

2.3 Vuokkiniemen kylä nykyään

”Vuokkiniemi ei kuulu Karjalan kauneimpiin kyliin, se on kuitenkin niistä kaikkein tärkein, ei ainoastaan kulttuurihistoriallisen menneisyytensä vuoksi, vaan siksi, että se on Karjalan kansallinen kylä (Nieminen 1995,23). ”

Ulkonäöltään se ei ole tyypillinen jyrkkäkattoisten talojen rivikylä, joita Karjalassa usein tavataan. Historiallisesti rakennukset ovat olleet siellä loivaharjaisia, ja kylä muistuttaa läntistä parvikylää. Rakennustyylillä muuttui 1960-luvulla, kun ympäröivistä pikkukylistä siirrettiin asukkaita Vuokkiniemeen. Paikkakunnalle siirrettiin taloja näistä kylistä ja sinne syntyi myös parakkimaista asutusta.

Uhkana kylälle oli Kostamuksen kaupunginjohtajien suunnitelmat 1980-luvun lopussa. Vanha kylä olisi kokonaan purettu ja tilalle olisi nousnut tiilitalokompleksi geometrisine asemakaavoineen (Nieminen 1995,151). Tarkoitus oli tehostaa Kostamuksen elintarviketuotantoa perustamalla paikkakunnalle iso balttilaistyylinen kollektiivitila. Suunnitelma ei kuitenkaan ehtinyt toteutua Neuvostoliiton romahdettua.

Ensimmäiset suunnitelmat Vienan runokyliä elvyttämiseksi ja saattamiseksi kansainvälisen kulttuurimatkailun piiriin tehtiin 80-luvun lopussa (Nieminen 1995, 151). Syitä elvyttämiseksi löytyy alueen arvokkaasta kulttuurihistoriasta ja sen maantieteellisestä sijainnista Karjalan keskellä.

Runonlauluperinne elää kylässä edelleen voimakkaana. Keväällä 2009 kylän vanhin runonlaulaja Santra Remsueva täytti 95 vuotta. Hän yhäkin laulaa siirtäen perinnettä nuoremmalle sukupolvelle. Kylähallinto pyrkii vaikuttamaan karjalan kielen ja tanssien säilymiseen.

Asukkaista 85% on karjalaisia puhuen omaa kieltään. He muodostavat väestön ytimen. Lähes kaikilla on sukulaissuhteita vanhoihin runonlaulajiin. Elvytys-suunnitelmassa Vuokkiniemi säilytettiin ja autioituneita pienkyliä alettiin asuttaa uudelleen. Talouden pohjaksi otettiin maanviljely, käsityöperinne ja kulttuurimatkailu.

”Elvytysuunnitelmia ryhtyivät toteuttamaan vienankarjalaista kulttuuriperintöä vaalimaan perustettu Arhippa Perttusen säätiö Karjalan tasavallan puolelta sekä

Suomen ja Karjalan kulttuurivaihtokanavana toimiva ja Kalevalaan liittyvää kulttuuriperinnettä tunnetuksi tekevä Kuhmon Kulttuurikornitsa - säätiö Suomesta” (Nieminen 1995,152.)

Vuokkiniemessä tehdään veneitä vanhan veneentekoperinteen mukaan. Niitä valmistetaan kotikäyttöön ja myös myyntitarkoituksiin.

Vuokkiniemessä on n. 500 asukasta ja 200 taloa. Asukkaista lapsia on 80, eläkeläisiä 180 ja työttömiä 40 (Veselova 2009). Kylän sosiaalinen rakenne on siis hyvin pieni, mutta iäkkäämpien osuus koko väestöstä on suuri. Yhteisön pienyyden vuoksi lähes kaikki tuntevat toisensa.

Rikollisuus ja päihteet eivät Lilja Veselovan mukaan ole merkittävä ongelma Vuokkiniemessä. Voidaan kuitenkin olettaa, että päihteistä vodka kuuluu venäläiseen kulttuuriin. Rikollisuus näyttää Veselovan lausunnon mukaan liittyvän enemmän lastensuojelullisiin kysymyksiin.

Kylässä toimii alueen koulukeskus, jossa nykyisin annetaan opetusta myös karjalan ja suomen kielillä. Koulussa on oppilaita 40 ja opettajia 11. Se on 11-luokkainen ammatti- ja yliopisto-opiskeluun tähtäävä koulu vastaten Suomen peruskoulua.

Alueen ihmiset elävät monella tavoin luontaistalouden mukaisesti. Maatalous perustuu kotitarveviljelyyn. Oma perunamaa on tärkeä. Kaupallisena yrityksenä kylästä löytyy yritys nimeltä ”kala- ja marjapojat”, joka kasvattaa kirjolohia myyntiin.

Metsätaloutta 2000-luvun alussa ei ole ollut kaupallisessa mielessä. Metsää käytetään kotitalouksien puun ottoon, marjastukseen ja sienestykseen. Alueella on menossa Kalevalapuisto – hanke, jonka tarkoituksena on vanhojen aarniometsien suojeleminen.

Metsästys on myös perinteinen toimeentulon lähde paikallisille asukkaille, mutta se on enemmän harrastus kuin liiketoimintaa. Vuokkiniemessä on pieni metsästäjien ryhmä, joka harrastaa metsästystä.

Kyläläisiä työllistäviä paikkoja ovat posti, baari, kirkko, palokunta, päiväkot, saha, vanhainkoti, kauppa ja syksyllä 2008 valmistunut kylätalo. Yhteensä työpaikkoja on noin 60 kappaletta.

Matkailun kehittämisellä 2000-luvulla tavoitellaan elinkeinomahdollisuuksia asukkaille (Veselova 2009). Miesten ja naisten käsityöperinne elää voimakkaana ja sen merkitys kasvaa lisääntyvän kulttuurimatkailun myötä.

Vuokkiniemeläiset asukkaat ovat tunnettuja vieraanvaraisuudestaan. Turisteille halutaan tarjota mahdollisimman hyvää palvelua. Tärkeimmät nähtävyydet, joita kannattaa käydä katsomassa ovat koulu, uusi kylätalo, Ontsin museotalo, Keynäsikoski sekä runonlaulaja Miihkali Pertusen patsas.

Kylässä toimii kirkko, jonka jälleenrakentamisen teki suomalainen Vuokkiniemi-seura ry. Kirkko vihittiin käyttöön elokuussa 1997. Seura kunnosti myös vanhainkodin, joka valmistui vuonna 2001.

Väestö on valtaosiltaan ortodokseja ja kirkolla on heille tärkeä merkitys. Jokaisella kylällä on oma suojelespyhimyksensä, jota juhlitaan tietyinä päivinä vuodesta. Vuokkiniemen suojelespyhimyksen juhlaa eli pruasniekkaa elokuun 2.päivänä. Juhlan perinteisiin kuuluu mm. syödä ensimmäiset perunat kalan kanssa. (Vuokkiniemi-seura ry, 2007)

3. HUMAK JA VIENAN SILTA -HANKE

”Vuonna 2000 aloitettiin Suomen opetusministeriön kulttuuri, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston ja Karjalan tasavallan kulttuuriministeriön sekä Urheilun ja turismin valvontakomitean kanssa yhteistyö kulttuurimatkailun edistämiseksi. Suomen ja Karjalan välillä haluttiin vahvistaa yhteistyötä ja parantaa kulttuurimatkailun keinoin kestäväää kehitystä” (Opetusministeriö, 2009.)

”Vuosien 2000- 2002 aikana pidettiin yhteensä kolme seminaaria, joissa rakennettiin kestäväälle kehitykselle tarkat toimintaperiaatteet. Seminaareissa tultiin siihen lopputulokseen, että parhaimmat tulokset saavutetaan, kun matkailua kehitetään kohteen ja asukkaiden ehdoilla. Matkailun tarkoituksena on perustua kohteen omiin erityispiirteisiin ja olemukseen ja taloudellinen hyöty matkailusta jää paikallisille yhteisöille. Matkailu voi kestäväällä tavalla tukea kohdetta, paikallista elämänmuotoa ja kulttuuriperinnettä. Samalla matkailu on kulttuurivaihtoa, joka auttaa ymmärtämään kohdetta syvemmin ja laajemmin” (Opetusministeriö, 2009.)

Seminaareissa hanke jaettiin viiteen osioon: valastarkkailuhanke, lintumatkailuhanke, arkeologia- ja kulttuurireittihanke, sotahistoriaan liittyvä matkailuhanke sekä nuorisotyöpajat matkailun osana -hanke.

Nuorisotyöpajahankkeen tarkoituksena on viedä Karjalan tasavaltaan työpaja-toimintaa ja tukea nuoria sosiaalisesti ja ammatillisesti. Työpajat tuottavat turisteille myytäviä tuotteita ja palveluita. Hankkeen kautta rakennetaan ennaltaehkäisevää nuorisotyöjärjestelmää yhteistyössä työpaja- ja Avartti- toiminnan kanssa.

Hankkeen koordinoinnista vastaavat opetusministeriön nuorisoyksikkö, Itä-Suomen lääninhallitus, Nuorten palvelu ry ja Karjalan tasavallan opetusministeriö ja Karjalan alueellinen yhteiskunnallinen hyväntekeväisyssäätö. Jokaiselle edellä mainitulle hankkeelle on löydetty Vienan Karjalasta toimipaikat, joissa hankkeita toteutetaan.

Suomussalmen kunta käynnisti Euroopan Unionin rahoituksella Vienan Silta-hankkeen. Se oli kaksiosainen hanke, jonka Interreg- osuus tapahtui ajalla 01.11.2006 - 31.11.2007 ja Tacis-osuus ajalla 31.05.2007- 31.05.2009. Ennen virallisen hankkeen aloittamista kartoitettiin hanketta varten toimijoita, rahoitusta ja toimintaedellytyksiä Vuokkiniemessä ja lähialueella. Kartoitusta varten opetusministeriö myönsi projektirahoituksen. (Vienan silta-hanke, 2009)

Kun kartoitustyö Suomen ja Karjalan puolella oli tehty, syntyi idea kylätalosta. Kylätalolle oli tilausta, koska Suomen ja Venäjän välille oltiin tekemässä yhteistä Kalevalan kansallispuistoa ja sille tarvittiin matkailuneuvontapiste turisteja varten. Vuokkiniemi oli nimetty kansallispuiston keskuspaikaksi Venäjän puolelta.

Samalla nousi esiin ajatus, että kylätalossa voitaisiin järjestää alueen aikuisille ja nuorille työpajatoimintaa. Tilat kylätalolle saatiin vanhasta koulusta, joka oli sotien jälkeen hylätty ja jätetty raunioitumaan. Hankkeen ensimmäinen osio perustuikin juuri vanhan koulun uudelleenrakentamiseen ja korjaamiseen. Korjaustyötä tehtiin yhteistyössä kyläläisten ja suomalaisten rakentajien kanssa.

Hankkeen toinen tärkein idea oli paitsi kunnostaa vanha koulu myös saada kaikki kyläläiset mukaan toimintaan ja työllistää alueen ihmisiä kylätalossa tapahtuvan toiminnan kautta. Kylätalon tarkoituksena on saada nuorille ja aikuisille kunnolliset tilat harrastaa esim. sisäliikuntaa ja kehittää omaa ammattitaitoaan.

Tulevaisuudessa kylätaloa tullaan käyttämään myös erilaisten kurssien järjestämispaikkana, jossa kouluttajina toimivat niin suomalaiset kuin venäläisetkin käsi- ja puutöiden harrastajat. Näin pyritään kehittämään yhteistyötä molemmin puolin rajaa ja ennaltaehkäistään ihmisten syrjäytymistä.

Yli kaksi vuotta kestänyt hanke valmistui syksyllä 2008. Kylätaloon rakennettiin tilat mm. Kalevalan luonnonpuiston matkailuneuvontapisteelle, tyttöjen ja poikien työpajoille, myymälälle sekä näyttelylle.

”Nuorisotyön kehittämistä Vuokkiniemessä on tehty erilaisten järjestöjen ja oppilaitosten toimesta. Vuosien 1996-2000 välisenä aikana Pohjanmaan Nuorisoseurojen liitto ry (PPNL) organisoii kylään nuorisoseuran. Pohjanmaan Nuorisoseurojen liiton työnkuvaan kuului vuosittaisten vierailuiden järjestäminen Vuok-

kiniemeen nuorisoseurapiirin toimesta sekä erityyppinen aineellinen ja henkinen apu oma-aloitteellisuuden ja toiminnan organisoimisen lisäämiseksi kylässä. Kesällä 1998 Vuokkiniemessä oli kaksi Oulun yliopiston opiskelijaa palkattuina ohjaajina kahden kuukauden ajan ja toiminnan organisoitiin PPNL” (Aitto-Oja 2009.)

Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK) ja Haapaveden opisto lähtivät toimintaan mukaan huhtikuussa vuonna 2001. Ne ovat alusta asti olleet mukana hankkeessa pienellä rahoituksella. Humak on lähettänyt vuosina 2001- 2004 yhteensä kahdeksan opiskelijaryhmää työoppimisjaksoille Vuokkiniemeen. Nämä työoppimisjaksot sijoituivat touko- ja kesäkuun vaihteeseen ja ne kestivät noin kolme viikkoa.

Opiskelijoiden työoppimistoiminnan tarkoitus oli pääasiallisesti kehittää vapaa-ajan toimintaa. Alkuaikoina opiskelijat järjestivät niin lapsille, nuorille, aikuisille kuin vanhuksillekin erilaista toimintaa ja tapahtumia, sekä kunnostivat yhdessä kyläläisten kanssa tiloja. Kun virallinen kylätalohanke vuonna 2006 aloitettiin, Humak käynnisti työpajatoiminnan kehittämis- ja kokeiluvaiheen.

”Humak järjesti vuokkiniemeläisille opettajille sekä kyläläisille koulutusta, jossa heidät tutustutettiin suomalaisen ja venäläisen työpaja- ja pajaluokkatoiminnan toiminta-ajatukseen ja toimintamuotoihin, ja samalla autettiin vuokkiniemeläisiä kehittämään omalle kylälleen sopivan työpajamallin”

Erilaisia opinto- ja tutustumisvierailuja järjestettiin Suomessa ja Vuokkiniemessä. Koulutustilaisuuksiin osallistui ihmisiä myös lähikyliltä mm. Mujejärveltä, Jyskyjärveltä, Suojärveltä, Petroskoista ja Segezestä” (Aitto-Oja 2009.)

Toiminta aloitettiin pajaluokka- ja kerhotyyppisellä toiminnalla, jota Humakin opiskelijat ja lehtori tekivät yhteistyössä Suomussalmen nuorten työpajan asiantuntijoiden kanssa. Tärkeää oli myös saada Vuokkiniemen koululle sellaisia toimintamalleja, joilla voitiin parantaa sosiaalista vahvistamista.

Vuosina 2006-2008 opiskelijoiden työnkuva Vuokkiniemessä oli melko samanlainen kuin vuosina 2001-2004 eli vapaa-ajantoiminnan kehittämistä. Kun kylätalo syksyllä 2008 valmistui, lähetettiin keväällä 2009 kaksi opiskelijaa kuukaudeksi tekemään sosiaalisen vahvistamisen projektia Vuokkiniemeen.

Tarkoituksena oli järjestää työpajatoimintaa neljällä aiheella, jotka olivat atk, musiikki, luonto ja liikunta. Työpajat oli tarkoitus toteuttaa kylätalolla, mutta tilojen sisustuksen keskeneräisyyden vuoksi pajat toimivat harjoittelun ajan nykyisen koulun tiloissa.

Pajat integroitiin osaksi koulupäivää ja toiminta kohdennettiin 7-16 -vuotiaisiin sekä päiväkodin ja vanhainkodin asukkaisiin. Osallistujien määrä vaihteli 4-15 lapsen ja nuoren välillä. Opiskelijat tekivät tiiviisti yhteistyötä, myös koulun opettajien kanssa. Projektiin sisällytettiin myös päiväkotikäisille ja vanhuksille toimintaa.

Kokonaisuudessaan toiminta oli onnistunutta ja osallistajat pitivät toiminnasta. Opiskelijoille työoppimiset toimivat hyvänä mahdollisuutena tutustua työpajatoiminnan kehittämiseen ja saada elintärkeää ohjauskokemusta tulevaa työuraa ajatellen.

4. SOSIAALIPEDAGOGIIKKA

4.1 Käsite

Sosiaalipedagogiikka sisältää käsitteet sosiaalinen ja pedagogiikka. Käsitteenä pedagogiikalla tarkoitetaan oppia kasvatuksesta. Käsitteeseen sosiaalisuus luetaan termit yhteiskunnallinen, yhteisöllinen ja vähäosaisten auttaminen. Ne koskevat koko yhteiskunnan rakennetta, ihmisten vuorovaikutusta ja toisten huomioonottamista.

Sosiaalipedagogiikkaa käytetään yhteiskunnassa tieteellisenä järjestelmänä , koulutusjärjestelmänä ja työskentelyjärjestelmänä. Sosiaalipedagogiikka kytkeytyy yhteiskunnallisiin aatteisiin eli ideologioihin. Se on jokaisessa maassa ja kulttuurissa erilaista riippuen yhteiskunnallisista oloista, koulutusjärjestelmästä, poliittisista tilanteista ja hallinnollisesta rakenteesta.

Sosiaalipedagogiikka on yhteisöllistä kasvatusta, joka tapahtuu aina yhteiskunnallisissa oloissa. Tilanteeseen vaikuttavat aina jokaisen maan kulttuurista riippuvat seikat:

- ihmiskäsitys eli käsitys ihmisestä
- yhteiskuntakäsitys eli käsitys yhteiskunnasta
- moraalikäsitys eli käsitys siitä mikä on hyvää ja mikä paha
- tiedekäsitys eli käsitys tieteestä (Kurki 2007,16)

Kaikki nämä asiat vaikuttavat taustalla ihmisten tulkintaan siitä, mitä ja miten asioiden tulee olla. Yhteiskunnallisista oloista myös riippuu, mitä maassa saa tai voi tehdä. Yleensä ollaan tilanteessa, jossa yhteisöllisellä kasvatuksella halutaan muuttaa yhteiskunnan olosuhteita. Perusongelmana on aina yhteiskunnan hyviin sosiaalieettisiin arvoihin liittyen se, miten syrjäytyneet saadaan takaisin yhteiskuntaan.(Kurki 2007, 15)

4.2 Historia

Sosiaalipedagogiikka esiintyi ensimmäistä kertaa terminä 1840-luvulla Saksassa, kun yhteiskunta alkoi teollistua. Teollistumisesta johtuvat ongelmat, kuten rikollisuus ja sosiaaliset ongelmat yksilöiden ja ryhmien välillä, antoivat sysäyksen sosiaalipedagogiikalle. Sen avulla haluttiin taistella yhteiskunnallisia epäkohtia vastaan ja oppia suhtautumaan kriittisesti vallitseviin oloihin.

Tarkoituksena oli ehkäistä paitsi rikollisuutta ja syrjäytyneisyyttä myös tukea perheiden kasvatustyötä ja estää lapsia ja nuoria joutumasta heitteille. Tavoitteena oli siis integroida syrjäytymässä olevia yksilöitä tai ryhmiä takaisin yhteiskuntaan.

”Sosiaalipedagogiikka merkitsi paitsi valistuksen optimistisen ihmis- ja yhteiskuntakäsityksen omaksumista myös eräänlaista vastareaktiota valistuksen individualistisille yksilön kehitykseen keskittyville kasvatusepeille” (Hämäläinen, Kurki 1997,12).

Virallisena tieteellisenä käsitteenä sosiaalipedagogiikka otettiin käyttöön Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen. Ranskasta se on levinnyt muualle maailmaan, tosin jokaisella maalla on ollut oma käsityksensä sosiaalipedagogiikasta ja tavoista käyttää sitä.

Suomessa sosiaalipedagogiikka on hyvin uusi käsite, koska sitä on käytetty vasta n. 10 vuotta ja kirjallisuutta siitä löytyy todella vähän. Suomessa sitä käyttävät pääosin sosiaalialan ammattilaiset. Suuria muutoksia 1800-luvun jälkeen sosiaalipedagogiikkaan ei ole tullut ja sitä käytetään nykyäänkin syrjäytymisen ja rikollisuuden ennaltaehkäisyn keinona.

”Sosiaalipedagogiikan ajankohtaisuus tässä ajassa liittyy kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden, elämyksellisyyden, yhteisöllisyyden sekä osallisuuden, ohjauksellisuuden ja kulttuurin pedagogisointumisen prosesseihin” (Filander, 2009).

4.3 Sosiaalipedagogiikka ammattina

Sosiaalipedagogiikan teorian mukaan ammatillinen toiminta aloitetaan tutustumalla yksilön tai ryhmän sosiaaliseen ympäristöön. Ammatillisessa toiminnassa tulee ottaa huomioon ohjattavan ihmisen ihmissuhteet, elämäkokemukset ja ongelmat lapsuudesta lähtien.

Sosiaalipedagogiikka on teorian ja käytännön yhteen sovittamista. Työskentelymuotoina voidaan käyttää esimerkiksi erilaisia terapioiden, yhteisökasvatusta, pedagogista ryhmätyötä ja yksilö- ja perhekohtaista neuvontaa.

Leena Kurjen ja Juha Hämäläisen mukaan sosiaalipedagoginen orientaatio on sovitettavissa kaikkeen sellaiseen ihmistyöhön, jossa kohdataan sosiaalisten ongelmien ja niihin liittyvien elämäkriisien puristuksessa kamppailevia tai jossa sosiaalisia ongelmia ja sosiaalista syrjäytymistä voidaan pedagogisilla keinoilla ehkäistä. (Hämäläinen, Kurki 1997, 20)

Sosiaalipedagogisen työn suurimpana haasteena on jatkuva yhteiskunnallinen muutos, joka vaatii työntekijältä laaja-alaista asiantuntemusta ja erikoistumista. Työmuodot riippuvat siitä, millaisen ilmiön kanssa ollaan tekemisissä, ja ne täytyy osata asettaa ongelma-alueelle sopivaksi. Työn jatkuva muutos johtuu sosiaalisten ongelmien tavasta ilmetä eri tavoin eri maissa ja kulttuureissa.

Sosiaalipedagogiikan alakäsitteitä ovat sosiokulttuurinen innostaminen ja sosiaalinen vahvistaminen. Seuraavissa luvuissa käsittelen näiden kahden käsitteen eroja. (Hämäläinen, Kurki 1997, 196)

4.4 Sosiaalinen vahvistaminen

Käsite sosiaalinen vahvistaminen löytyy hallituksen esityksestä nuorisolaiksi vuodelta 2005, jossa kuvataan sosiaalista vahvistamista seuraavasti:

”Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Sosiaalisella vahvistamisella korvataan syrjäytymisen ja syrjäytymisen ehkäisyn käsitteet. Sosiaalinen vahvistaminen ei ole syrjäytymisen ehkäisyn tapaan käsitteellisesti leimaava, vaan kyseessä on prosessi, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja – hallintaa. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi.” (Asetus nuorisolaista HE 28/2005)

Laissa käsitteet syrjäytyminen ja syrjäytymisen ehkäisy halutaan korvata termillä sosiaalinen vahvistaminen. Miksi näin? Siksi, että se ei leimaisi nuorta syrjäytyväksi. Toiminnan tarkoituksena on kohdentaa toiminta niihin nuoriin, jotka ovat jäämässä yhteiskunnan ulkopuolelle erilaisten ongelmien takia, esimerkiksi päihteiden käyttö, rikollisuus jne.

Jyväskylän kaupungin nuorisotoimi näkee sosiaalisen vahvistamisen käsitteeltään seuraavasti. Se on lapsen ja nuoren elämänhallinnan tukemista ennaltaehkäisevänä työnä. Se tapahtuu pienryhmä- ja kerhotoimintana. (Jyväskylän kaupunki, 2009)

Haluan työssäni tarkastella tätä käsitettä Vuokkiniemen näkökulmasta ja siitä, voidaanko kyläpäällikkö Lilja Veselovan toimintaa pitää sosiaalisena vahvistamisena.

5. SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

5.1 Historiaa

Sosiokulttuurista innostamista on ollut yhteiskunnassa jo antiikin ajoista lähtien, mutta viralliseksi käsitteeksi se muovautui vasta toisen maailmansodan jälkeen, kun länsimainen sivilisaatio oli kriisissä. Sosiokulttuurista innostamista on käytetty useissa maissa kuten esim. Ranskassa yhteiskunnan toipumiseen toisesta maailmansodasta. Se on hyvinkin suosittua mm. Latinalaisessa Amerikassa ja Euroopassa. Jokaisella yhteiskunnalla on kuitenkin ollut oma käsityksensä sosiokulttuurisesta innostamisesta ja tavoista käyttää sitä. Nykyisin siitä käytetään nimitystä sosiaalinen innostaminen.

5.2 Käsitteitä

Sana innostaminen (animation) tulee sanasta anima, joka tarkoittaa elämää/elähdyttämistä. Se tarkoittaa siis elämän antamista, toimintaan motivoitumista, suhteeseen asettumista ja yhteiskunnan puolesta toimimista. Tarkoituksena on siis aktivoida ja herättää ihmisissä toimintaa, jolla saadaan aikaan elämänlaadun paranemista yksilön omassa elämässä tai yhteiskunnassa.

”Innostamisen määrittely nähdään yhteiskunnallisen tilanteeseen kytkeytyneenä. Se määritellään:

- konservatiiviseksi eli tilannetta säilyttäväksi, traditionaaliset arvot,
- moderniksi eli edistykselliseksi, vanhat arvot säilyttäväksi ja uutta kulttuuria edistäväksi tai
- transformatiiviseksi eli vallankumoukselliseksi syvään kulttuurilliseen muutokseen pystyväksi” (Hämäläinen, Kurki 1997,200.)

Jos edellä mainitut seikat yhdistetään, voidaan sosiokulttuurinen innostaminen määritellä seuraavasti:

”Sosiokulttuurinen innostaminen on tavoitteellista toimintaa, joka suuntautuu transformoimaan sekä yksilöllisiä että kollektiivisia asenteita sellaisten sosiaalisten, kulttuuristen, ja vapaa-ajan toimintojen välityksellä, jotka on toteutettu ihmisen osallistumisen avulla” (Hämäläinen, Kurki 1997, 204 .)

Se on siis toimintaa, jonka tavoitteena on muuttaa yksilöiden ja yhteisöjen asenteita yhteiskunnallisissa asioissa ja kysymyksissä. Siinä ihmiset vedetään mukaan osallistumaan muutokseen järjestämällä yhteisöllistä, kulttuurista ja vapaa-ajan toimintaa.

Sosiokulttuurisen innostamisen perusedellytyksiä on se, että ihminen otetaan huomioon omana itsenään. Leena Kurki tiivistää kirjassaan sosiokulttuurinen innostaminen asian seuraavasti:

”Sosiokulttuurinen innostaminen edellyttää perustakseen optimistista näkemystä ihmisestä. Uskotaan persoonaan eli siihen, että jokainen ihminen on kykenee dialogiin ja päätöksen tekoon - riippumatta rodusta, väristä, uskonnosta, älykkyydestä, iästä, sukupuolesta tai varallisuudesta ” (Kurki 2000.)

Sosiokulttuurisen innostamisen taustalla on ajatus siitä, että ihmisiä kannustamalla tekemään itse asioita ja auttamalla heitä vaikuttamaan yhteiskuntaan, heillä on mahdollisuudet parantaa oman elämänsä laatua. Sen tarkoituksena on, että ihmiset kykenisivät hallitsemaan omaa elämäänsä kunnioittaen muita ja kykenisivät positiiviseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön toistensa kanssa.

Lilja Veselovan toimintaa tulee arvioida myös tältä pohjalta.

5.3 Millaista sosiaalinen innostaminen voi olla?

”Innostamisen määrittäminen ei ole helppoa. Joillekin innostaminen on vain erilaisten vapaa-ajan toimintojen järjestämisen metodi, toisille se on sosiaalisen kasvatuksen alaan kuuluva ammatti. Joillekin innostaminen on vahvasti emansipatorinen sosiaalinen liike ja samalla yksi osallistavan metodologian muoto ” (Kurki 2000.)

Innostaminen kokonaisuudessaan on toimintaa, jolla pyritään muuttamaan yhteiskuntaa oikeudenmukaisemmaksi ja toimivaksi paikaksi. Innostamisen eri muotoja voivat olla esim. taiteellisen ilmaisun kautta tapahtuva toiminta, kasvatukselliset menetelmät ja toiminta, yhteisöllinen (sosiaalinen) toiminta tai vapaa-ajan virkistystoiminta.

”Yksilöiden ja ryhmien elämän laadun parantaminen yhteiskunnassa riippuu yksilöiden omasta kyvystä ja tahdosta kehittää yhteisöä ”(Kurki 2000).

Innostamisen olisi lähdettävä ihmisistä itsestään, muuten tärkeää muutosta ei omassa elämässä tai yhteiskunnassa tapahdu.

5.4 Sosiaaliselle innostajalle asetettavia vaatimuksia

Mitä vaaditaan sosiaaliselta innostajalta? Ammatiksi sosiokulttuurinen innostaminen muovautui 1960- luvulla vapaaehtoistyön pohjalta. Sen katsotaankin olevan enemmän kolmannen sektorin toimintaa ja siihen voidaan laskea mm. nuorisoseuratoiminta, vapaapalokunnat, nuorten naisten ja miesten kristilliset yhdistykset, urheiluseurat ja eri alojen harrastuskerhot.

Innostajina voivat olla paitsi yksityiset ihmiset myös ammatillisten laitosten henkilöstö esim. lastenkodeissa, nuorisotaloilla tai päiväkodeissa. Vähitellen Suomessa innostamisesta on tullut osa kolmannen sektorin työntekijöiden ammatillista toimintaa.

Tärkeää on, että niillä ihmisillä, jotka tekevät sosiokulttuurista innostamista ammatikseen, on tarpeeksi motivaatiota työn tekemiseen ja innostusta kannustaa omaa yhteisöään eteenpäin. Se, kuinka hyvin innostaja työnsä hoitaa, riippuu hänen omista motiiveistaan ja kiinnostuksen kohteistaan.

Leena Kurki määrittelee innostajan roolia seuraavasti:

”Innostaja kykenee herättämään ihmisten aktiivista osallistumista. Hän on toimija, joka herkistää ryhmiä aloitteellisuuteen ja yhdistää ihmiset ympäristöönsä motivoiden heissä tutkimisen, luovuuden, reflektion ja sosiaalisen organisoitumisen taipumuksia” (Kurki 2000.)

Innostajan rooli on siis varsin haasteellinen, koska häneltä odotetaan paljon. Jos innostajalla itsellään ei ole tarpeeksi motivaatiota innostaa omaa yhteisöään toimintaan, ei tällöin myöskään toimintaa synny. Innostajalla pitää olla paitsi hyvä paineensietokyky, mutta myös taitoa saada ohjattavat huomaamaan, että aktiivisesti toimiminen on tärkeää heidän oman elämänsä kannalta, ja hänen tulee löytää keinot sen toteutumiseksi.

Hyvä ryhmälukutaito auttaa innostamista ammatikseen tekevää huomioimaan huomaamaan ryhmän hyvät ja huonot puolet ja tukemaan ohjattavia psyykkisesti. Innostaja on tärkeä osa innostettavien arkipäivässä, sillä hänen vastuullaan on toimia kannustajana ja erilaisten aktiivisten prosessien luojana, joiden toteuttajina ovat ohjattavat itse. Lisäksi innostaja on läsnä yhteisön ihmissuhteissa ja ihmisten arkipäivän elämässä.

Sosiaalinen innostaminen voidaan nähdä yhteisön kasvun tukemisen prosessina; innostaja voi myös itse kasvaa ihmisenä ammattinsa kautta ja oppia tuntemaan omia voimavarojaan ohjaajajana. Henkisen kasvun avulla innostaja pystyy käsittelemään työssään kohtaamia stressaavia ja vaikeita tilanteita paremmin ja pääsee sitä kautta tasapainoon itsensä ja ympäristönsä kanssa. Lilja Veselovaa tulee innostajana arvioida myös näiden näkökulmien pohjalta.

Toisen maailman sodan jälkeisen kriisin jälkeen useissa maissa koettiin suuria yhteiskunnallisia muutoksia. Leena Kurki ja Jukka Hämäläinen tarkastelevat kirjassaan Sosiaalipedagogiikka teoreettisesti kahdeksaa yhteiskunnallista muutosta, jotka ovat:

1) Massayhteiskunta:

maatalousyhteiskunnan muuttuminen massayhteiskunnaksi kaupungistumisen myötä.

2) Kulutusyhteiskunta:

Yhteiskunnasta on tullut kulutusyhteiskunta, jossa tavoitellaan hyvää elintasoa.

3) Yhteiskunta on yksiulotteinen:

Yhteiskunta tavoittelee yksityistä tuottavuutta ja menestystä, jossa vaalitaan vain ihmisen tuotettavuutta yksilön oman menestymisen kustannuksella.

4) Kyseenalaistaminen:

Yhteiskunta kyseenalaistaa vanhoja periaatteita, joiden seurauksena syntyy uusia ajattelun ja elämisen muotoja. Ihminen saa olla vapaa, mutta turvallisuudentunne katoaa.

5) Väestönkasvu:

Väestönkasvu on aiheuttanut varsinkin kehitysmaissa suuria ongelmia ja ihmisten tarpeita tyydyttävät voimavarat pysyvät vähäisinä.

6) Yhteiselön ongelmat:

Yhteiskunnassa on monia yhteiselön ongelmia : mm. monikulttuurillisuus nostaa niitä esiin joskus rajuissakin muodoissa. Taloudelliset ja muut luokkaerot luovat jatkuvasti yhä uutta mahdollisuuksien epätasa-arvoa.

7) Yhteiskunnan rakenteelliset ongelmat:

Yhteiskunnan rakenteessa on ongelmia erilaisien kriisien muodossa esim. talous, työllisyys, rikollisuus ja huumeet.

8) Tukahduttaminen:

Yhteiskunnissa tukahdutetaan yksilöiden vapauksia esim. ihmisoikeusloukkaukset (Hämäläinen, Kurki 1997, 197- 198).

Näiden kriisien ratkaisemiseksi on haluttu luoda keinoja, joilla niitä voidaan ennaltaehkäistä sosiaalisen innostamisen turvin.

6. VUOKKINIEMI JA SOSIAALINEN INNOSTAMINEN

6.1 Yhteiskunnallinen murros Vuokkiniemen kannalta

Haluan tarkastella edellä esitettyjä yhteiskunnallisia muutostilanteita, jotka Leena Kurki näkee kirjassaan sosiokulttuurista innostamista vaativiksi ja aiheuttaviksi olosuhteiksi.

1. Kurki sanoo, että muutoksia kohdataan, kun maatalousyhteiskunta muuttuu massayhteiskunnaksi kaupungistumisen myötä. Vuokkiniemen kyläyhteisön tilannetta ei voida tarkastella tämän yleiskäsitteen perusteella.

2. Yhteiskunnista on tulossa kulutusyhteiskuntia, jossa tavoitellaan hyvää elintasoa. Hyvää elintasoa tavoitellaan Vuokkiniemessäkin, mutta Kurjen tarkoittama tilanne ei tässä tapauksessa tule kyseeseen. Kylässä ei voida nähdä sellaista massakulutusta kuin länsimaisissa kaupungeissa.

3. Yhteiskunta on yksiulotteinen. Länsimaissa ihminen elää ollakseen vain tuotava ja saavuttaakseen yksityistä menestystä kovan kilpailun vallitessa. Myöskään tästä näkökulmasta katsottuna ei Vuokkiniemen kyläyhteisöä voida arvioida.

4. Yhteiskunta kyseenalaistaa vanhoja periaatteita, joiden seurauksena syntyy uusia ajattelun ja elämisen muotoja. Ihminen saa olla vapaa, syntyy erilaisia liikkeitä, mutta turvallisuuden tunne katoaa. Vapaus on kaikki kaikessa. Tällaista vapauden tavoittelua ei varmasti ole nähtävissä Vuokkiniemessä. Siellä ei ole erilaisia mielipideliikkeitä.

Kuitenkin Karjalan alueella on sadan vuoden aikana tapahtunut paljon yhteiskunnallisia muutoksia - ensin kommunistisen hallinnon aikana ja myöhemmin Neuvostoliiton hajottua. Paineita vanhan karjalaisen kulttuurin ja perinteiden muuttamiseen on ollut paljon. Yhteiskunnassa vallitsee epävarmuus.

5. Väestönkasvu on varsinkin kehitysmaissa aiheuttanut suuria ongelmia, kun voimavarat perustarpeiden tyydyttämiseen ovat olleet riittämättömät. Tämä kehitys ei koske Vuokkiniemeä.

6. Yhteiskuntiin on tullut erilaisia yhteiselon ongelmia. Erilaiset kulttuurit ovat menneet päällekkäin väestöryhmien sekoittuessa. Lisäksi on syntynyt taloudellisia ongelmia, luokkaeroja sekä epätasa-arvoa.

Väestön sekoittumista on ollut Karjalan ja Vuokkiniemen alueen yhteiskunnassa. Neuvostovallan aikana lakkautettiin useita kyliä, sulautettiin karjalaisia ja venäläisiä keskenään samoille alueille ja puoluepoliittiset luokkaerot tulivat paikkakunnalle.

Tosin luokkaerojen laajuutta on vaikea arvioida ja ne ovat saattaneet olla pienhköjä.

7. Yhteiskunnan rakenteeseen on syntynyt ongelmia erilaisten kriisien muodossa. Näitä ovat talousvaikeudet, työllisyysongelmat, rikollisuus ja päihteet.

Vuokkiniemessä ihmisillä on taloudellisia rajoitteita. Tosin suurin osa ihmisistä elää luontaistaloudessa oman perunamaan, viljelysten, kalastuksen, marjastuksen ja metsästyksen varassa. Neuvostoliiton romahdettua sovhoosin lakkauttaminen lamaannutti maataloutta ja monet ihmiset jäivät työttömiksi. Nuoret miehet pakenevat työttömyyttä lähtemällä kaupunkeihin tai armeijaan. Valtio maksaa eläkkeitä, mutta raha on niin pieni, että sillä tuskin elää. Pienessä kyläyhteisössä rikollisuus ei ole mittava ongelma. Alkoholin käyttöä voi ilmetä varsinkin nuorison ja syrjäytyneiden keskuudessa.

8. Yhteiskunnissa tukahdutetaan yksilöiden vapauksia ja tehdään ihmisoikeusloukkauksia.

Karjalan yhteiskunta koki neuvostovallan syntyessä ja sen aikana suuret yksilön vapauksien muutokset. Ihmisoikeuksia loukattiin ja ihmisiä pakkosirrettiin eri paikkakunnille. Ihmisten liikkumisvapauksia rajoitettiin Karjalan rajavyöhykkeillä Neuvostoliiton romahtamiseen asti.

6.2 Innostamisen muodot

Leena Kurki ja Jukka Hämäläinen ovat kirjassaan (1997, 199 - 200) sosiaalipedagogiikka määritellyt sosiaalisen innostamisen erilaiset muodot ohjelmina. Niitä ovat:

- sosiokommunitaariset ohjelmat ihmisten yhteiselon ongelmien ratkaisemiseksi
- sosioekonomiset ohjelmat, joilla puututaan materialisiin ja kaupallisiin puutteisiin
- sosiohumanitaariset ohjelmat, jotka ehkäisevät rikollisuutta ja päihteiden käyttöä sekä estävät syrjäytymistä
- sosiaalis-kasvatukselliset ohjelmat, jotka tähtäävät aikuisten kasvatukseen ja
- antropologis-kulttuuriset ohjelmat, jotka tähtäävät tukahdutettujen kulttuuriperinteiden herättämiseen ja voimistuttamiseen.

Ennen Vienan silta- hanketta Vuokkiniemessä ei ollut lainkaan kyläyhteisöä vahvistavia ohjelmia. Lilja Veselova on toiminut kyläpäällikkönä vasta vuodesta 2006 lähtien. Edellisen kyläpäällikön Svetlana Remsun jäätyä eläkkeelle Lilja jatkoi työtä hankkeen parissa. Hänen työtehtäviinsä kuului organisoida kylätaloa ja sen harrastustoimintaa. Vienan Silta- hankkeen yksi tärkeimmistä tehtävistä oli edesauttaa karjalaisen kulttuuriperinteen herättämistä ja vahvistamista.

Leena Kurki ja Jukka Hämäläinen mainitsevat analysoidessaan innostamista, että sitä voidaan myös luokitella usealla tavalla. Luokiksi voidaan eritellä:

- vastaanottajien ryhmät, joihin toiminta kohdistuu
- paikat ja toimitilat, joissa työtä tehdään
- maantieteelliset alueet, jossa toiminta tapahtuu
- aktiviteetit eli toimialat, joissa vaikutetaan (esim. taide, kulttuuri, urheilu) ja
- tavoitteet toimialoittain, joita halutaan vahvistaa (esim. kulttuurinen edistäminen, vanhojen traditioiden viljely) (mt., 200).

Vuokkiniemen pienessä kyläyhteisössäkin tällainen luokittelu voidaan tehdä. Nuorisolle ja aikuisille tullaan uuden kylätalon valmistumisen myötä järjestämään mm. työpaja-, käsityö- ja kulttuuritoimintaa. Kylätalon kuntoutushanke oli vetänyt kyläläisiä mukaan kaikista ihmisryhmistä ja tulevaisuudessa kylätalosta tulee harrastustoiminnan keskus. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on vanhan karjalaisen kulttuurin säilyttäminen mm. Martta-toiminnalla. Vaikka Lilja Veselova ei ollutkaan kaiken tämän toiminnan järjestäjä, oli hän kuitenkin tärkeässä asemassa pitäessään yhteyttä sekä viranomaisiin että hankkeen yhteyshenkilöihin.

7. HAASTATTELUAINIESTON ANALYYSI

7.1 Lilja Veselovan nuoruus

Tein kaksi haastattelua 16.2.2009 ja 8.6.2009. Ne löytyvät kysymyksineen ja vastauksineen tämän opinnäytetyön liitteestä 1. Kysymykset 1-6 ja 1-2 ja 8 koskevat Lilja Veselovan nuoruutta ja perhesuhteita.

Lilja Veselova syntyi 28.6.1958 karjalaiseen perheeseen, johon kuuluu hänen ja vanhempiansa lisäksi kolme siskoa ja kaksi veljeä. Lilja on sisarusparvesta neljänneksi vanhin. Lapsuutensa Lilja asui Tollonjoella aina siihen asti, kunnes kylä suljettiin. Kylän likvidointien vuoksi perhe muutti 1970-luvulla Vuokkiniemeen ja siitä lähtien kylä on ollut hänelle rakas paikka. Liljan sisaruksista yksi asuu Kavelalassa, yksi Vuokkiniemessä ja muut Kostamuksessa. Liljan pikkusisko työskentelee kirjapainossa ja pikkuveli rakennusalalla, vanhimmat sisarukset ovat jo eläkkeellä.

Haastateltava on muutettuaan Tollonjoen kylästä Vuokkiniemeen ollut iältään 12-vuotias. Hän on siten ollut hyvin herkässä iässä nähdessään pienten runokyläliikvidoinnin. Se on saattanut aiheuttaa suuren kriisin, joka on varmasti vaikuttanut hänen käsitykseensä sosiaalisen innostamisen tarpeesta. Vastaus osoittaa myös, että Lilja on sopeutunut hyvin asumaan Vuokkiniemessä ja paikasta on tullut hänelle uusi lapsuuden koti.

Kysymyksillä 8-12/16.2.2009 halusin kartoittaa haastateltavan kokemuksia siitä, millainen Vuokkiniemi on ollut hänen lapsuudessaan? Millaisia harrastuksia hänellä on ollut tuohon aikaan ja mitä parhaita lapsuusmuistoja hänellä on Vuokkiniemestä? Miten hänen oma lapsuutensa eroaa nykyisten lapsuudesta ja miten kylän elämä on muuttunut hänen lapsuudestaan tähän päivään?

Haastateltavan vastauksista korostuu se, että lapsuus/nuoruus ovat olleet varsin toiminnantäyteistä aikaa. Tämä näkyy haastateltavan vastauksista kysymyksiin 8, 9 ja 10.

”Kylä oli rauhallinen. Kaikki aikuiset kävivät töissä, työttömyyttä ei ollut lainkaan. Muistan, että koko kylässä oli vain kaksi juoppo-perhettä. Lapsia oli paljon, koulussa oppilaita oli 120 henkeä. Silloin kylässä oli oma maatalouslaitos, metsälaitos, tienhoito- osasto, klubi, leipomo, sairaala ja postissa oli pieni pankki- osasto. Kesällä laivalla oli mahdollista kulkea Vuonniseen ja Kalevalaan ja talvisin pieni lentokone kuljetti ihmisiä Kalevalan ja Vuokkiniemen väliä ja sillä matka taittui 15 minuutissa ” (Veselova 2009.)

”Olin 8. luokalla, kun kävimme luokan kanssa tutustumassa Moskovaan. Oli mukavaa nähdä paljon uutta, mutta tulimme siihen lopputulokseen, että paras paikka on Vuokkiniemi. Oli ihanaa palata kotiin” (Veselova 2009.)

Haastateltavan lapsuudenaikainen Vuokkiniemi on ollut turvallinen asuinpaikka, jossa ei ole ollut rikollisuutta tai vaaraa siitä, että lapset ja nuoret syrjäytyisivät yhteiskunnasta. Liljan lapsuudessa ei ole ollut syrjäytymisvaaraa, koska lapset pidettiin mukana hyödyllisessä toiminnassa. Kylän sosiaalinen ympäristö on ollut suotuisa paikka elää ja kasvaa. Hän ei ole tarvinnut innostamista, eikä sitä sen aikaisessa Vuokkiniemessä järjestetty.

Parhaimmaksi lapsuudenaikaiseksi muistokseen hän mainitsee luokkaretken Moskovaan, koska hän koki paljon uusia asioita matkan aikana. Ehkä haastateltava kuitenkin kokee Moskovan liian turvattomaksi paikaksi verrattuna Vuokkiniemeen. Moskova on miljoonakaupunki, jossa turvallisuus on aivan erilaista luokkaa kuin pienessä 500 hengen kylässä. Kotikylässä kaikki tunsivat toisensa eikä oman turvallisuutensa puolesta tarvinnut pelätä. Tämäkin vastaus puoltaa turvallisen ja onnellisen lapsuuden puolesta.

Liljan innokkuus olla aktiivinen kyläyhteisön jäsen kuvastuu hänen lapsuuden- ja nuoruudenaikaisista harrastuksistaan.

”Lapsena vietimme paljon aikaa ulkona. Talvisin harrastuksiini kuului hiihtäminen ja mäenlasku pulkalla. Syksyisin luisteleminen oli mielipuhua. Kesäisin tykkäsin kalastaa, marjastaa ja tehdä maanviljelystöitä. Isäni opetti 4. luokalla minua käyttämään moottorivenettä! Olin siitä hyvin ylpeä. Kuljetin muita kalaretkille lähivesille. Kaikki koululaiset kävivät aktiivisesti katsomassa elokuvia, silloin ei ollut vielä televisiota. Pääsylippu elokuviin maksoi 5 kopeekkaa. Tuohon ai-

kaan elokuvat oli tarkoitettu lapsille ja me keskustelimme niistä joka kerta. Meillä oli hyvä kirjastonhoitaja, joka sai meidät innostumaan lukemisesta. Luin lapsena paljon. Olin aktiivinen ja osallistuin kaikkiin mahdollisiin tapahtumiin. Noin 15-vuotiaana aloin käydä klubeilla tansseissa” (Veselova 2009.)

Vastaus ei viittaa siihen, että harrastustoiminta olisi ollut ohjattua toimintaa. Kirjastonhoitajan toimintaa voitaisiin pitää innostamisena, mutta ammattimaista se ei varmastikaan ole ollut.

”Omassa lapsuudessani liikuntaa oli enemmän nykyisin lapset liikkuvat vähemmän. Televisiota, kännyköitä tai tietokoneita ei ollut. Me tykkäsimme käydä kylässä toistemme luona. Meitä kasvatettiin fyysisellä työllä. Itse piti hakea kotiin vesi ja polttopuut ja huolehtia kodin siivouksesta.

Tärkeää oli, että kaikki aikuiset seurasivat lasten elämää ja jos joku käyttäytyi huonosti, vanhemmat saivat palautetta asiasta muilta kyläläisiltä. Nykyisin lapset katsovat televisiosta aikuisten ohjelmia ja tuntuu, että heitä ei vahdita niin paljoa kuin minun lapsuudessani” (Veselova 2009.)

Kylän elämä on haastateltavan lapsuudesta muuttunut paljonkin.

”Silloin kylä oli jotenkin eristetty ”isosta maailmasta”, huonot tiet, ei ollut Kosta-musta, puhelin kyllä oli mutta ei kännykkää. Nyt ollaan jo globaalin maailman osa. Silloin me kaikki puhuimme karjalaa, nyt enää emme. Elintaso on huomattavasti noussut. Silloin kylässä oli kaksi moottoripyörää ja kaksi henkilöautoa. Rakennustyyli ja laatu on muuttunut ” (Veselova 2009.)

Vastaukset kysymyksiin 11 ja 12 osoittavat hyvin sen, että Liljan lapsuudessa ei ollut syrjäytymisvaaraa, koska lapset pidettiin mukana hyödyllisessä toiminnassa. Haastateltava ilmaisee huolensa karjalan kielen katoamisesta, jota hänen lapsuudessaan vielä puhuttiin.

Kysymys numero 7 ei oikeastaan liity haastateltavan tekemään sosiaaliseen innostamiseen vaan enemmän sukujuuriin Suomessa. Suomessa Liljalla on sukujuuria, mutta hän sanoo suomalaisten sukulaisten jääneen hänelle etäisiksi. Syy heikkoon yhteydenpitoon johtuu toisen maailmansodan jälkeisestä ajasta , jolloin raja Suomen ja Venäjän välillä oli kiinni. Rajan ylittäminen ei onnistu-

nut lainkaan, eikä yhteyttä Suomeen ollut. Rajan aukeamisen jälkeen hän on pitänyt yhteyttä ainoastaan yhteen sukulaiseen kirjeitse ja puhelimitse. Tämä sukulainen käy myös aktiivisesti Vuokkiniemessä. Vaikka muut suomalaiset sukulaiset ovat jääneet etäisiksi, on hänellä kuitenkin paljon tuttavvia ja ystäviä Suomesta, joiden kanssa hän on paljon tekemisissä.

7.2 Lilja Veselovan aikuisuus

Kysymykset 13- 21/16.2.2009 koskevat Lilja Veselovan nykyisiä perhesuhteita. Liljan nykyiseen perheeseen kuuluu aviomiehen lisäksi viisi lasta (kolme tyttöä ja kaksi poikaa). Neljä vanhinta lasta asuvat Kostamuksessa ja heillä on omat perheensä. Nuorin poika on tällä hetkellä armeijassa ja asuu Vuokkiniemessä. Lilja on ollut naimisissa aviomiehensä kanssa yhteensä 30 vuotta. Liljan aviomies on kotoisin Vuokkiniemestä ja on sekatyöläinen. Hän on työskennellyt mm. autonkuljettajana, kirvesmiehenä ja säilykkeitä valmistavassa firmassa Suomessa. Tosin tällä hetkellä aviomies on työtön.

Äitinä haastateltava on varmasti joutunut miettimään omien lastensa tulevaisuutta ja sitä, onko heillä vaaraa syrjäytyä yhteiskunnassa. Vastauksesta ilmenee, että tätä vaaraa ei ole ollut. Vastauksista ei voi päätellä, ovatko lapset osallistuneet innostamiseen. Aviomies on vuokkiniemeläinen, joten heillä on yhteinen kasvuympäristö. Työttömyys tosin vaikuttaa heidän toimeentuloonsa.

Kysymys 3/8.6.2009 koskee Lilja Veselovan asuinpaikkoja Karjalan Tasavallassa aikuisena. Haastateltava kertoo asuneensa Petroskoissa 4 vuotta ja Kostamuksessa 20 vuotta. Nämä vaiheet ajoittuvat ajanjaksoon ennen vuotta 2006, jolloin hän muutti takaisin Vuokkiniemeen.

Hänelle on syntynyt Petroskoissa ja Kostamuksessa käsitys kaupunkielämästä. Hänen juurensa ovat kuitenkin Vuokkiniemessä, jossa hänellä on kaikkina aikoina ollut käytössään vanha kotitalo.

7.3 Lilja Veselovan koulutustausta ja kokemukset työelämästä

Kysymykset 22-23/16.2.2009 viittaavat Lilja Veselovan koulutustaustaan ja kokemuksiin työelämästä. Halusin kysymyksillä selvittää hänen suhdettaan sosiaaliseen innostamiseen ja sitä millaista innostamista hän on aikaisemmin tehnyt.

Lilja Veselova on ollut ahkera kouluttamaan itseään. Peruskoulun jälkeen hän on opiskellut monia aloja. Petroskoissa sosiaalialan opettajaksi, Kostamuksessa kokkikoulussa kokiksi, Pietarissa perheneuvontaa ja Suomessa lähihoitajaksi. Hän on myös käynyt keramiikkakursseja. Nykyisen kyläpäällikön ammattinsa vuoksi hän opiskelee virkailijaksi Petroskoissa.

Ennen kyläpäälliköksi ryhtymistä hän työskenteli kolme vuotta Vammaisten lasten kuntoutuskeskuksessa, sosiaalikysymysten osaston henkilöstön ohjaajana ja viisi vuotta Väestön palvelukeskuksen kotipalvelussa. Muita töitä hän on tehnyt mm. postissa, kaupassa sekä linja-autoaseman kirjepainossa.

Haastateltavan koulutustausta antaa mahdollisuuksia toimia innostajana. Lähihoitajan, sosiaaliohjaajan ja perheneuvojan koulutukset antavat hyvät edellytykset mm. paineensietokykyyn, ihmisten motivoimiseen, tapaan lukea ryhmää ja kykyyn olla läsnä arkipäivässä ja ihmissuhteissa. Hän on ollut motivoitunut työhönsä ja kasvanut työtehtäviensä myötä. Näistä ammateista hän on saanut optimistisen näkemyksen ihmisestä.

Työskentely Kostamuksessa, Petroskoissa ja Pietarissa ovat antaneet näkökulmaa myös suurkaupungin yhteiskunnasta ja niiden yhteisöstä. Näiden töiden kautta hän on saanut laajan kokemuksen erilaisista ihmisistä ja elinolosuhteista. Vaikka sosiaalipedagogiikan käsitteissä määritellään sosiaalinen innostaminen kolmannen sektorin vapaaehtoiseksi toiminnaksi, liittyvät haastateltavan kokemukset sosiaalialalla tehtyyn ammatilliseen työhön. Haastateltava on siis näitä töitä tehdessään joutunut tekemisiin sosiaalisen innostamisen kanssa.

7.4 Lilja Veselovan tehtävät ja toiminta kyläpäällikkönä

Kysymykset 24 - 27/16.2.2009 ja 4/8.6.2009 liittyvät haastateltavan nykyiseen ammattiin kyläpäällikkönä.

Kyläpäälliköksi (kylähallinnon virkamies) Vuokkiniemeen Lilja päätyi, kun entinen kyläpäällikkö Svetlana Remsu jäi virastaan eläkkeelle. Haastateltava otti tehtävät vastaan 1.3.2006. Tehtävään haluttiin henkilö, joka on kotoisin Vuokkiniemestä ja tuntee kyläläiset ja heidän tarpeensa. Lilja haluaisi itseään kutsuttavan mieluummin virkamieheksi kuin kyläpäälliköksi. Hän on hoitanut tehtävää vuoteen 2009 mennessä kolme vuotta. Tätä ennen hän ei ole osallistunut kylähallinnon toimintaan, mutta hänellä on kuitenkin ollut tuntuma kylän tapahtumiin.

Kylähallinnon virkamiehen työtehtäviin kuuluu auttaa kyläläisiä erilaisissa käytännön asioissa. Hän mm. auttaa virallisten papereiden täyttämässä ja organisoii yhdessä muiden hankkeen parissa työskentelevien kanssa kylätalon toimintaa. Työssä pitää ottaa huomioon Venäjän lainsäädäntö ja poliittiset muutokset vaikuttavat kaikkeen tekemiseen.

”Entinen johtaja Svetlana jäi eläkkeelle ja tarjosi minulle tämän paikan. Kesti kauan ennen kuin uskalsin ottaa sen vastaan. Pelotti, mutta en halunnut että tähän tulisi ihan ventovieras ihminen, joka ei ole kotoisin Vuokkiniemestä. Kuukaan muu ei halunnut tulla.

Vierastan sanaa kyläpäällikkö sillä kutsuisin itseäni enemmän virkamieheksi. Kyläläiset tosin ovat tottuneet kutsumaan minua tällä nimityksellä. Minulla on tietty luettelo mikä kuuluu minun työtehtäviini, mutta arkielämässä ei pysty erottamaan asioita niin, että tämä kuuluu- tämä ei. Työni sisältää kaiken mahdollisen kylään liittyvän. Työssäni pitää ottaa huomioon kaikki lait ja valtionpolitiikka vaikuttaa kaikkeen tekemiseen.

Yritän hoitaa mahdollisimman hyvin erilaiset ihmisten ongelmat, jos pystyn. Jos en pysty hoitamaan niin minä kuuntelen ja keskustelemalla koitetaan löytää ongelmaan ratkaisu. Yleensä ongelmia tuottavat vaikeat virkamiespaperit esim. tonttiasioissa.

Ajattelen, että joka päivä on työssäni uudet haasteet. En voi milloinkaan tietää, että kuka tulee ja mikä on se kysymys mikä tulee eteen tänä päivänä. Periaatteessa minä en osaa niin, kun sanoa tulevaisuudesta mitään, koska nytkin on tulossa lakimuutoksia, jotka koskevat suoraan meitä ja koko struktuuri muuttuu, sillä meillä supistetaan tiettyjä paikkoja ja laitetaan kahta virkaa yhteen. En oikein tiedä miten tämä koskee tulevaisuutta, mutta varmaankin sitä, että ihmisiä on vähempi ja työt lisääntyy. Asiat pitää joka tapauksessa hoitaa, mutta jos niitä on hoitanut kaksi ihmistä niin nyt ne hoitaa yksi” (Veselova 2009.)

Kriittisesti tarkasteltuna haastateltavan nykyistä työtä ei voida pitää sosiaalialaan kuuluvana tai innostajan tehtävänä. Kyläpäällikkönä toimiminen kuitenkin antaa impulsseja erilaisten projektien aloittamiselle kylässä, sillä Lilja motivoi kyläläisiä osallistumaan eri hankkeisiin. Tällä tavoin virkamiehen työtä voidaan pitää kylässä tapahtuvan toiminnan taustalla vaikuttavana innostajana. Vaikka Lilja ei ole sosiaalityöntekijä, osoittaa vastaus kuitenkin sen, että hän osaa auttaa ja kuunnella ihmisten huolia ja on läsnä kyläläisten elämässä aktiivisesti.

Kysymykset 5-7/8.6.2009 täsmentävät Vuokkiniemen kylähallinnon ja kyläpäällikön asemaa hallinnossa

Vuokkiniemen kylässä ei ole omaa hallinto-organisaatiota, vaan se kuuluu Kostamuksen aluehallinnon piiriin. Toimiessaan kyläpäällikkönä Lilja on tutustunut koko Kostamuksen alueen toimintaan, joka on helpottanut hänen työskentelyään sosiaalisena innostajana.

Kysymykseen ”Onko kyläpäälliköllä paikallista esimiestä tai neuvostoa Veselova vastaa seuraavasti.

”En oikein ymmärrä mitä tarkoitat, mutta kylässä toimii kylätoimipiiri, johon kuuluu 7 kunnioitettavaa ihmistä, jotka vähintään kerran kuukaudessa kokoontuvat neuvottelemaan kylän ”kipeimmistä” ongelmista. Heille ei ole päätösvaltaa mutta suositukset tarjoukset asioihin he lausuvat. Esimieheni on kaupungissa ja minun toiminta on aika luotettava, käyn Kostamuksessa tarpeitten mukaan” (Veselova 2009.)

Haastateltava voi vastauksen perusteella tehdä ratkaisuja melko itsenäisesti. Kuitenkin kylässä toimii 7 ihmisen organisoima kylätoimipiiri ja heidän mielipi-

teellään on vaikutusta. Innostamisen näkökulmasta katsottuna hänellä on mahdollisuus vaikuttaa kylän asioihin.

Liljan työ kyläpäällikkönä on palkallista. Se antaa hänelle muodollisen toimivallan ja edellytykset vaikuttaa kyläläisten tarpeisiin hallinnon ylimmissä virkaporttaissa. Näin ollen Liljalla on myös sosiaalisen innostamisen näkökulmasta vaikutusvaltaa kyläläisten elämään järjestäessään heille toimintaa.

7.5 Lilja Veselova innostamisen edellytysten luoja

Kysymykset 30- 32/16.2.2009 koskevat Vienan Silta-hanketta ja Lilja Veselovan osuutta käynnistyneeseen toimintaan.

Kysymykseen 30 hän on vastannut vain kylätalon kehittämisen osalta. Kylätalo on osa sosiaalisen innostamisen luomista Vuokkiniemen kylään. Vastaus osoittaa, että Lilja ei ole ollut hankkeen käynnistäjä vaan on toiminut sen hyväksi sen jälkeen, kun hän on ottanut kyläpäällikön työn vastaan. Kun kysyin haastattelussa, millaisia uusia toimintamuotoja Suomussalmen ja Vuokkiniemen välinen yhteistyö on tuonut kylään, hän vastasi näin:

”Ensimmäisenä tulee mieleen kaksi kurssia: hirsikurssi ja matonkutominen. Suomesta tuli opettajia opettamaan vuokkiniemeläisiä työttömänä olleita nuoria miehiä ja naisia. Sanoisin siis kurssitoiminnan yhdeksi uudeksi toimintamuodoksi” (Veselova 2009.)

Vastauksesta voidaan päätellä, että hän on ollut aktiivisesti mukana kehittämässä kurssitoimintaa ja nähnyt tällaisten kurssien käynnistämisen Vuokkiniemessä. Liljan vastauksesta kysymykseen millaisia uusia toimintamuotoja Suomussalmen ja Vuokkiniemen välinen yhteistyö on tuonut hänen omaan työhönsä, ei voi tulkita, koska hän ei ole kyennyt osoittamaan vastauksessaan sitä, millaisia eri toimintamuotoja Venäjän ja Suomen yhteistyö on tuonut hänen omaan työhönsä.

7.6 Kyläpäällikön merkitys innostamisen taustavoimana

Kysymykset 33- 34/16.2.2009 koskevat haastateltavan käsitystä siitä, mitkä asiat ovat hänen toimintansa kautta edistyneet ja mihin asioihin hän on voinut vaikuttaa. Kysymykset olivat haastateltavalle vaikeita vastata.

”Tähän kysymykseen kannattaisi kysyä mielipidettä joltain muulta, koska en oikein osaa sanoa, että onko minun työpanokseni vaikuttanut siihen vai ovatko asiat hoituneet tavalla tai toisella esim. Kylätalo olisi varmaan onnistunut muutenkin, vaikka minä en olisi ollut siinä mukana. Ajattelin, että totta kai tulen siihen mukaan, koska se koski henkilökohtaisesti minua ja koko kylää.

Uusi palokunta, totta kai tuin sen toimintaa ja tulevaisuutta, mutta sekin olisi varmaan onnistunut ilman minua. Kalevalapuisto siihen on jo 15 vuotta ihmiset laittaneet voimiaan, että saatiin säilyttää se alue sekin olisi tullut ilman minun avustustani. Minä en osaa sanoa, että tämä on minun saavutukseni tai tämä ei ole minun saavutustani. Totta kai olen tukenut sitä toimintaa, mutta en usko, että se on minusta kiinni.

Ihan sellaiset pienet jutut joissa olen ihmiset saanut aktivoitumaan siten, että he hoitavat omia asioitaan paremmin esim. meillä on omakotitalot joihin pitää olla tietyt paperit ja omat palstat ja se on aika vaikea prosessi, se kestää kauan ja siihen pitää monta kertaa käydä Kostamuksessa. Minä olen yrittänyt sellaisia asioita hoitaa. Meillä on kolmen vuoden aikana yli sata omakotitaloa, joihin on saatu paperit kuntoon. Siihen voin sanoa, että se on minun apuani ihmisille” (Veselova 2009.)

”Kun venäläinen ihminen menee virkamiehen luokse, ihmistä pelottaa. Se ei niin kun ehkä osaa niitä kysymyksiä esittää. Vaikka minulla on tietty työaika , jolloin vastaanotan ihmisiä niin se ei pidä paikkaansa. Minun luokseni pääsee jokainen ja mihin aikaan vain! En halua olla kaukana ihmisistä. Olen aina halunnut, että tänne saa tulla ja kertoa kaikki mikä ihmistä vaivaa. Olen halunnut kertoa sitä eteenpäin. Uskallan sanoa kaikille, että minun koulutukseni ei riitä tähän toimintaan siksi olen koulussa nytkin, ja muutenkin talouskysymykset ovat vaikeita minulle. Kaikki rahoitukseen liittyvät asiat minun pitää opetella. Myönnän etten

niitä asioita osaa tehdä. Ehkä olen voinut vaikuttaa siihen, että ihmiset eivät pelkää enää meitä ns. virkamiehiä ” (Veselova 2009 .)

Kysymyksilläni 33 ja 34 olen halunnut selvittää, mitä asioita haastateltava on voinut sosiaalisen innostamisen kautta edistää Vuokkiniemessä. Vastauksista kuvastuu se, että hän ei ole ollut ainoa käynnistäjänä toiminut henkilö kylätaloon liittyvissä asioissa, mutta on halunnut henkilökohtaisista syistä osallistua toimintaan. Tätä kautta hän on voinut vaikuttaa yksityisten ihmisten asioihin suoraan. Hänellä on suuri halu auttaa ihmisiä käytännön asioissa, kuten tontteihin liittyvien papereiden hoitamisessa.

7.7 Lilja Veselovan aktiviteetit kylän innostamisessa

Kysymykset 38- 39/16.2.2009 ja 16-19 sekä 31/8.6.2009 koskevat Lilja Veselovan osuutta, kokemuksia ja haluja Vuokkiniemen sosiaaliseen innostamiseen liittyvissä asioissa.

Kysyin haastateltavalta, miten hän aktivoi kyläläisiä ja miten hän haluaisi heitä aktivoita? Haastateltava vastasi näin:

”Svetlanan kanssa olemme yrittäneet toimintaa keksiä, mutta aika vaikeaa se on ollut. Monilla on ollut semmoinen ajatus, että kun on näin huonosti mennyt, niin valtion pitää nyt korjata ne omat virheensä. Kun meillä suljettiin maatalous ja ihmiset jäivät työttömiksi, niin ihmiset ovat pikku hiljaa 20 vuoden aikana oppineet, että voivat saada päivärahan mikä voisi sanoa olevan mitätön. Ihmiset eivät ole kovin halukkaita enää lähtemään töihin eli he mieluiten pärjäävät sillä erittäin pienellä rahalla, kuin hakeutuvat töihin tai koulutukseen. Se on aika vaikeaa saada aktivoitua ihmiset siihen. Totta kai on niitäkin ihmisiä, jotka ovat hyvin aktiivisia ja mukana monissa jutuissa.

Mehän yritettiin kysyä ihmisiltä niiden haluja, toiveita, mahdollisuuksia ja harrastuksia. Sen kautta saada tietoa, siitä mitä ihmiset haluaa. Järjestimme pari seminaaria, jotka enemmän koskivat tätä tulevan kylätalon toimintaa. Monet ihan vain hymyili ja oli passiivisia, että ei sieltä yhtään mitään tule ei se onnistu

ei tuommoisesta saa yhtään mitään, jotenkin ihmiset odottaa, sitä eläkeikää ja että sillä eläkkeellä pärjää” (Veselova 2009.)

”Minua pelottaa varsinkin se, että nuoret pojat ajattelee ,että kun pääsee armeijaan niin ei tarvitse sen jälkeen tehdä oman tulevaisuuden eteen yhtään mitään. Aika vaikea sanoa, että millä tavalla voisi aktivoida, kun kylätalokin on niin tuore omassa toiminnassa.

Mehän ajattelimme, että saamme mukaan siihen kaikki paikalliset jotka osaa tehdä käsillä jotain. Me teemme semmoisen mainos jutun, jossa tulee olemaan valokuvia, että tämä henkilö tekee erittäin hyvin pärekoreja, tuo tekee hyvin puulusikoita ja jne. Jokaisella on oma otsikko, että mitä osaa tehdä ja niitä taitoja mainostetaan. Tällä tavalla saadaan pitää yllä ihmisten elintaso ja niitä taitoja. Sen kautta saadaan nuorillekin opetusta, mutta nyt en uskalla sanoa, että onnistuuko se vai ei. Ainakin jonkin verran kylätalolla on jo toimintaa ja onneksi naiset saivat sen oman pajansa sinne ja saavat omia mattojaan kaupaksi. Kyllä sille on tarvetta ” (Veselova 2009.)

”Kun puhuimme kylätalon toiminnasta, niin ensisijainen tavoitehan oli saada juuri pojille toimintatilat, koska naisilla on helpompi ne ottaa, vaikka oman keränsä ja lähteä, kutomaan jotain. Naisille ei tarvitse olla niin paljon tilaa, tarvikkeita ja materiaalia. Martathan ovat toimineet meillä jo 15 vuotta, vaikka heillä ei ollut pysyviä tiloja. Naiset löytävät sellaisen oman alueen missä toimia.

Miehillä taas ennen kuin ne pääsee jotain tekemään, niillä pitää olla laitteet, koneet ja joku tietty paikka ja materiaalit josta, ne rakentaa jotain. Saa nyt nähdä miten se pääsee pyörimään. Ainakin yritetään aktivoida nuoria poikia ja koululaisia, että heillä olisi tietty taito ja tieto miten esim. puusta tehdään jotain tai vastaavaa. Jos ei saada niitä aikuisia aktivoitua niin ainakin nuoret, jotta vanhat perinteet eivät katoaisi! (Veselova 2009.)

Liljan vastaukset näihin kysymyksiin kuvaavat niitä edellytyksiä ja olosuhteita, jotka sosiaalisessa innostamisessa kohdataan Vuokkiniemen yhteiskunnassa. Liljan vastauksista käyvät selvästi ilmi ne yhteiskunnalliset muutokset, joita Vuokkiniemessä on tapahtunut. Maatalouden loppuminen ja työttömyys ovat aiheuttaneet epätoivoa ja kohtaloon alistumista paikkakunnalla.

Toiminnan järjestämisen ja kyläläisten aktivoimisen haastateltava näkee haastavana asiana, kyläläisten passiivisuuden takia. Esimerkiksi ennen kylätalon toiminnan käynnistämistä kyläläiset olivat sitä mieltä, ettei minkäänlaisten kursien järjestäminen voisi onnistua. Lilja ja Svetlana Remsu (entinen kyläpäällikkö) ovat toimineet aktiivisina innostajina; heidän tavoitteinaan on ollut selvittää mitä ihmiset haluavat paikkakunnalla tehdä ja mitä toiveita ja haluja heillä on harrastustoiminnan suhteen. Liljan suurin toive on se, että etenkin miehet ja nuoret saataisiin kiinnostumaan karjalaisen kulttuuriperinteiden jatkamisesta. Vastauksesta voi päätellä, että sosiaalisen innostamisen vaikutuksesta tässä on jo onnistuttu.

Haastateltavalla on halua ja tahtoa toteuttaa vapaa-ajan toimintaa Vuokkiniemessä sekä tukea karjalaista kulttuuria. Hyvin selvästi sosiaaliseen innostamiseen kuuluviksi voidaan lukea halu elvyttää naisten jumpparyhmän toimintaa ja järjestää nuorten äitien kerho. Lisäksi hänen tavoitteinaan on elvyttää oma karjalankielinen teatteri ja osallistua teatteritoimintaan myös näyttelijänä.

Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen 1990-luvun alussa on Vuokkiniemeen tullut Suomesta erilaista kulttuuri- ja matkailutoimintaa. Tätä toimintaa on 2000-luvulla vahvistettu valtioiden välisellä opetusministeriöiden sopimuksella. Kulttuuri- ja matkailutoiminnalla on lukuisia sosiaalisesti innostamiseksi luokiteltavia osa-alueita. Halusin tutkimuksessani selvittää, onko Lilja ollut mukana, kun näitä toimintoja on aikoinaan käynnistetty. Haastateltava ei ole asunut Vuokkiniemessä tuolloin, joten hän ei ole voinut olla mukana silloin, kun näitä hankkeita käynnistettiin.

Vuokkiniemen vanha koulu kunnostettiin kylätaloksi, jota voitiin käyttää sekä erilaisen harrastustoiminnan järjestämiseen, että Kalevalan kansallispuiston informaatiopisteenä. Tämä rakennus on myös luonut paikkakunnalle edellytykset järjestää sosiaalisesti innostamiseksi luokiteltavaa kerho- tai harrastustoimintaa.

Halusin selvittää oliko kylätalohanke Lilja Veselovan tehty aloitteesta? Vastaus osoittaa, että hän ei vielä tässä vaiheessa ollut hankkeessa mukana, vaan sen aloitti edellinen kyläpäällikkö Svetlana Remsu. Sen jälkeen Lilja on ollut hankkeessa aktiivisesti mukana.

Kylätalolla on järjestetty erilaisia harrastuspiirejä ja kerhoja sen valmistuttua. Näitä toimintoja on ilmeisesti järjestetty eri osapuolten aloitteesta. On ollut vaikeaa selvittää, keneltä nämä aloitteet ovat tulleet ja kuka näitä tilaisuuksia on koordinoanut. Joka tapauksessa toimintaa on ollut runsaasti myös suomalaisten tahojen järjestämänä. Haastateltava näyttää olleen se yhdyshenkilö, jonka kautta asioita on hoidettu. Hän on osallistunut erilaisiin seminaareihin ja palavereihin tutustumismatkoillaan Suomessa ja on ollut suunnittelemassa työpajatoimintaa. Liljan tekemät Suomen matkat ovat antaneet hänelle mahdollisuuden toimia suomen kielen tulkkina. Kriittisesti tarkasteltuna voidaan kyseenalaistaa voiko tulkkina toimimista pitää sosiaalisena innostamisena. Näkisin tulkkaustyön enemmän Suomen matkoihin liittyvänä avustustoimintana kuin sosiaalisena innostamisena.

Suomalainen Vuokkiniemi - seura ry on jälleenrakentanut Vuokkiniemen kirkon ja vanhainkodin. Jälleenrakennustyö on luonut omalta osaltaan edellytyksiä myös sosiaalisesti innostamiseksi luokiteltavaan toimintaan. Halusin selvittää oliko Lilja Veselova mukana, kun näitä hankkeita käynnistettiin ja hoidettiin. Hän vastaa kysymykseen samalla tavalla, kuin kysymyksiin 15 ja 16. Hän ei ollut osallisena tällaisessa toiminnassa, koska asui muualla näiden hankkeiden aikana.

Lilja Veselova kertoi helmikuun 2009 haastattelussa, että hän oli mukana, kun Vuokkiniemeen perustettiin palokunta. Koska se alussa oli vapaapalokunta, voidaan sitä pitää eräänlaisena sosiaalisen innostamisen piiriin laskettavana ryhmänä, koska toiminta tehtiin vapaaehtoisten voimin. Päätelmä tästä on se, että Lilja tietämättään toimi sosiaalisena innostajana paikkakunnalla. Sitten palokunta on siirretty hätä- ja pelastusministeriön vastuulle.

7.8 Arvio kylän sosiaalisista ongelmista

Liljan vastauksista käy ilmi, että hänen mielestään ei pienessä kylässä ole sellaisia päihteisiin liittyviä ongelmia, jotka aiheuttaisivat ihmisten syrjäytymistä yhteiskunnasta. Näin ollen tätä kohderyhmää ei Vuokkiniemessä Lilja mukaan ole olemassa eikä sosiaalinen vahvistaminen ole tarpeellista. Vastaus on ristiriidassa omien kokemuksieni kanssa, jotka olen saanut käydessäni Vuokkiniemessä kesällä 2007 ja talvella 2009. Sain sellaisen kuvan, että päihteet (alkoholi) ovat ongelma tietyille väestön osalle. On mahdollista, että haastateltava ei ole ymmärtänyt kysymystäni oikein tai ei halua puhua asiasta, ja tästä syystä tiedot ovat ristiriitaisia.

Haastateltavan mukaan kovaan rikollisuuteen liittyviä ongelmia ei kylässä ole, ellei niihin lueta lastensuojeluun liittyviä asioita. Vastauksesta voidaan tulkita, että sosiaaliseen innostamiseen oleellisesti kuuluva rikollisuuden ehkäisy ei nouse näkyvästi esiin pienessä kyläyhteisössä, niin kuin suurkaupungeissa. Rikollisuuteen liittyviä asioita haastateltava ei siis ole joutunut omassa työssään järjestämään.

7.9 Sosiaalista innostamista järjestävät organisaatiot Vuokkiniemessä

Kysymyksillä 10-15/ 8.6.2009 tutkin sitä mitkä organisaatiot järjestävät sosiaalisesti innostamiseksi luokiteltavaa toimintaa Vuokkiniemessä. Kirkko, Venäjän koululaitos, kylähallinto, vapaaehtoiset ja yksityiset tahot olivat selvityksen kohteina.

Vastaus osoittaa, että kirkko ei järjestä kylässä kerho- tai harrastustoimintaa. Syyksi osoittautui papin puuttuminen seurakunnalta.

Venäjän koululaitos ei ilmeisesti järjestä kerho ja harrastustoimintaa, jota voitaisiin luokitella sosiaalisesti innostamiseksi. Haastateltava ei osaa arvioida olisiko sellaista toimintaa olemassa. Tutkimuksessani en ole tarkemmin selvittänyt Venäjän koululaitoksen järjestämää toimintaa.

Kysymykseen 13/8.6.2009 Onko Vuokkiniemen kylän hallinto järjestänyt ihmisille kerho tai harrastustoimintaa haastateltava vastaa seuraavasti.

”On ollut yrityksiä, mutta ne ei ole oikein onnistuneet. Ensiksi ihmiset haluavat saada kaiken ilmaiseksi ja eivät ole valmiit maksamaan osallistumismaksua. Toiseksi meille ei ole ihmisiä jotka haluaisivat vetää tällaisia kerhoja ja ryhmiä” (Veselova 2009.)

Vastauksesta ilmenee, että Vuokkiniemen kylähallinto on ollut halukas järjestämään kerho- tai harrastustoimintaa, joka täyttäisi sosiaalisen innostamisen tunnusmerkit. Vastaus osoittaa myös, mitä vaikeuksia yhteiskunnassa kohdataan käynnistettäessä uutta toimintaa. Vuokkiniemessä näyttää olleen vaikeuksia löytää ihmisiä organisoimaan ja vetämään tällaista toimintaa. Lisäksi matalahko elintaso ja pieni budjetti vaikuttavat tällaisen toiminnan käynnistämiseen. Kysymys 14/8.6.2009 koski sitä, järjestääkö kirkko, koulu tai kaupunki kerho- ja harrastustoimintaa Kostamuksessa.

Haastateltavan vastauksesta selvisi, että Kostamuksessa on paremmat valmiudet toteuttaa kerho ja harrastustoimintaa kuin Vuokkiniemessä. Tämä myös

osoittaa, että hänellä on tuntuma kaupungin monipuoliseen vapaa-ajan toimintaan ja mahdollisuuksiin. En ole tutkimuksessa laajemmin selvittänyt Liljan tuntea tai osallistumista Kostamuksessa tähän toimintaan. Hänelle on varmasti syntynyt käsitys sosiaalisen innostamisen muodoista kaupungissa.

Kysymyksellä 15/8.6.2009 halusin selvittää oliko haastateltava mukana runokyläen elvytyshankkeessa, joka on paikallisen kulttuuriperinteiden kannalta merkittävää.

Karjalan runokyläen elvyttämiseksi on Vuokkiniemessä tehty vapaaehtoisten voimin toimintaa jo ennen kuin Neuvostoliitto hajosi.

Siellä käynnistyi 1989 silloisen kyläneuvoston puheenjohtaja Santeri Lesosen aloitteesta suunnitelma Karjalan pienten runokyläen elvyttämiseksi. Sillä on ollut merkittävä vaikutus karjalaisen yhteiskunnan ja karjalaisperinteen säilyttämisessä. Etenkin tätä toimintaa voidaan pitää vapaaehtoisvoimin tehdyksi innostamiseksi.

Haastateltava ei ole asunut tuolloin kylässä eikä hän ole ollut osallisena tämän sosiaalisen innostamisen aikaansaamiseen.

Kysymyksillä 22 ja 25/8.6.2009 halusin selvittää vanhan Karjalaisen kulttuuriperinnön ja veneentekoperinteen ylläpitoa Vuokkiniemessä. Halusin tietää järjestääkö kylähallinto kulttuuriperinteiden vaalimiseen liittyviä toimintoja sekä mitkä organisaatiot siihen osallistuvat. Runonlauluperinteestä haastateltava vastaa seuraavasti.

”Meillä asuu vanhin asukkaista Santra Remsueva joka täytti 06.05.09. tasan 95 vuotta. Hän laulaa vanhoja runoja ja nämä on nauhoitettu monta kertaa. Paljon tähän on osallistunut Juminkeko säätiö ja erittäin innokkaasti Markku Nieminen Kuhmosta. Löytyy varmaan tietoa netistä. Runonlauluun emme osallistu, yritämme vaikuttaa karjalankielen ja tanssien säilymiseen. Osallistumme erilaisiin tapahtumiin ja kokouksiin/ juuri nyt olen menossa 19.05/09 karjalaisten kokoukseen Aunukseen ” (Veselova 2009.)

Niin kuin Vuokkiniemen kylästä kertovassa osiossa tuli jo esiin, Vuokkiniemi on vanhan karjalaisen runonlausuntaperinteen kehto. Vanhat runonlaulajat tuovat

karjalaisille oman kansallisen identiteetin. Kylähallinto ei järjestä tätä runonlausuntaa, vaan toiminta on jäänyt Marttojen ja suomalaisen Juminkekosäätiön vastuulle. Sen sijaan Lilja haluaa vaikuttaa karjalan kielen ja karjalaisten tanssien säilymiseen. Hän osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja kokouksiin, joita Karjalan tasavallassa järjestetään. Tällaisten perinteiden ylläpito ja ihmisten aktivointi vapaaehtoiseen toimintaan on ehdottomasti sosiaalisen innostamisen piiriin kuuluvaa. Perinteiden ylläpitäjänä Liljalla on näin ollen innostajan rooli tässä toiminnassa.

Vanhan karjalaiseen kulttuurin perinteeseen kuuluu rakentaa veneitä. Haastateltavan vastaus osoittaa, että kylässä on useita venemestareita, jotka tekevät perinteisiä veneitä. Veneiden rakentaminen liittyy ensinnäkin kyläläisten omiin tarpeisiin liikkua vesillä, mutta he rakentavat niitä myös myyntitarkoituksiin. Veneiden rakentamista ei voi pitää sosiaalisena innostamisena, mutta vanhaa kulttuuria säilyttävänä sillä on elämään sisältöä tuova rooli. Sen voidaan siis katsoa estävän syrjäytymistä yhteiskunnasta. Haastateltavan vastaus ei osoita, tukeeko hän tai kylähallinto edellä mainittua toimintaa.

7.10 Vuokkiniemen kylän taloudelliset olosuhteet

Kysymyksillä 26-30 /8.6.2009 on selvitetty Vuokkiniemen kylän taloudellisen toiminnan tilannetta, maanviljely, kalastuksen, metsätalouden, metsästyksen ja matkailun osalta. Vastaukset on hyödynnetty kirjoitettaessa lukua "Vuokkiniemen kylä nykyään". Niistä saadaan käsitys siitä, minkälaisissa yhteiskunnallisissa oloissa sosiaalista innostamista on paikkakunnalla tarkasteltava.

7.11 Naapurimaiden kulttuurit ja sosiaalinen innostaminen

Kysymykset ja 35-37 ja 40-42/16.2.2009 koskevat venäläistä ja suomalaista kulttuuria ja vertailua niistä.

Nämä kysymykset liittyivät enemmän oman kulttuurin ja toisen kulttuurin tarkasteluun kriittisestä näkökulmasta ja siihen, mitkä asiat haastateltava on kokenut mielenkiintoisiksi toisessa kulttuurissa. Vastaukset antavat taustaa sille, minkälaisessa ilmapiirissä sosiaalinen innostaminen tapahtuu Venäjän Karjalassa.

”Hyvät puolet on varmaan vieraanvaraisuus. Muistan lapsuudestaanikin, että meillä oli aina paljon ihmisiä kotona ja vaikka oli eri kulttuurista olevia ihmisiä niin se ei haitannut. Toinen hyvä asia on se, että osaamme nauraa omia huonoja puolia ja toisaalta nauraa muille. Jos nauramme, että meillä on erittäin huono tie ja yhtä sun toista. Mutta jos joku muu moittii niin se koskee. Me tiedetään se ja totta kai yritetään niitä huonoja puolia korjata. Olen itse henkilökohtaisesti huomannut sen, että voimme itse nauraa niille, mutta jos joku muu moittii niin sitten loukkaannutaan” (Veselova 2009.)

Varmaan nyt en osaa sanoa, että mikä on uutta, jos tämä kysymys olisi tullut noin parikymmentä vuotta sitten, kun olin ensimmäisen kerran Suomessa niin ehkä silloin, olisi voinut vastata jotain. Sanoisinko, että suomalaiset ovat eristäytyneempiä kuin venäläiset. Jotenkin sen huomasi, kun olin koulussa Suomessa, että ei syntynyt sellaista yhteisöllisyyttä jokainen oli pikkuisen niin kun omassa elämässään. Ehkä tällaista venäläisyyttä niin kuin me sanotaan ei huomannut.

Olen jutellut paljon niiden naisten kanssa, jotka ovat muuttaneet Suomeen. He suomalaistuu siellä. Sehän on ihan ymmärrettävää, mutta he eivät enää puhu siitä että ovat venäläisiä he niin, kun omaksuvat suomalaisuuden. Minusta se on hieman ikävää, koska vaikka me asutaan Suomessa tai jossain muualla niin omat juuret pitäisi olla esillä. Minä en tiedä miten käyttäytyisin, jos asuisin Suomessa. Mutta jos joskus sinne muuttaisin, niin säilyttäisin oman venäläisyyteni.

En halua tätä loukkaavasti sanoa, että suomalaiset ovat tämmöisiä. Kun kävin Suomessa ensimmäisen kerran, niin huomasin tämän. Ihan erilaista suomalaisessa kulttuurissa on pöytäkulttuuri ja esimerkiksi kävin syntymäpäiväjuhlassa

tai useammassa juhlassa Suomessa, niin huomaa miten eritavalla juhlat on järjestetty. Esimerkiksi 50-vuotis juhlat. Se varmaan riippuu kulttuurista se on normaalia, se vaan pitää tietää.

Hassu tapaus sattui, kun minulla on ystävätär täällä ja ystäviä Suomessa. Me kävimme onnittelemassa tätä venäläistä ystävääni. Meidän kulttuuriin ei kuulu lahjoittaa kahta kukkaa syntymäpäiväsankarille, vaan hautajaisissa tehdään niin. Tämä ystävättäreni Suomesta ei tiennyt tätä vaan meni antamaan venäläiselle ystävälleni ne kaksi ruusua. Kuvittele ystäväni kasvoja ja sitä järkytystä, että miksi kaksi ruusua?! Jotta pääsimme nolosta tilanteesta pois jaoimme ruusut pöydille. Suomalainen ystäväni ihmetteli, että: ” Miksi ei saa viedä kahta ruusua? Miksi et sanonut minulle mitään?” Vastasin siihen, että kerran, kun se kuuluu teidän kulttuuriin ja sinä tulet siitä kulttuurista niin voit ne tuoda. Ei siinä mitään. Itse en olisi vienyt kahta ruusua korkeintaan yhden tai kolme (Veselova 2009.)

Olen opiskellut paljon ja eri alan juttuja, mutta täytyy sanoa, että elämä opettaa joka päivä. Varmaan kun joka kerran ylittää rajan, niin siinä tulee jotain uutta, että en oikein tiedä mitä sanoisin. Toiminta tavat Suomessa ovat erilaisia. Kun olin töissä vammaisten lasten keskuksessa ja aloimme tehdä yhteistyötä suomalaisten ystävien kanssa, niin muistan kun tulimme asiantuntijoiden luo Suomeen, niin meiltä kysyttiin, että missä on teidän lasten henkilökohtainen kuntoutusohjelma? Olimme aivan silmät pyöreinä, että mitä se tarkoittaa? Eihän me edes tiedetä mitä se on!

Kuitenkin tämä kertoo siitä, että Suomessa on tietty selkeä kuva mitä me teemme, milloin me teemme ja ketkä ihmiset tekee sitä. Kaikista asioista on jo valmiiksi selkeä kuva. Me joskus juhlitaan jotain, niin viikkoa ennen kuin on tapahtuma me äkkiä järjestetään se koko juttu. Minä en voi esimerkiksi sanoa, että ensivuoden lomalla menen jonnekin ja tiedän sen päivämäärän etukäteen, että onko se elokuun toinen päivä vai syyskuun kymmenes. Se on minulle liian pitkä aika, koska meillä tapahtuu niin paljon yllättäviä tilanteita.

Minä en uskaltaisi suunnitella asioita niin pitkälle. Meillä sanotaankin, että kaikki on Jumalan kädessä. Tätä minä haluaisin omaan toimintaani, että tietäisin milloin on se ja se kokous. Minulle voidaan esimerkiksi tänään illalla soittaa, että

huomenna kahden aikaan on kokous Kostamuksessa. Miten menen sinne, jos ei ole linja-autoa tai omaa autoa käytössä? Silloin alkaa toiminta ja aikataulujen suunnittelu soittelemisen joka paikkaan jotta saan kyydin. Huomenna pitää järjestää paluumatka tänne. Tämä on venäläisessä kulttuurissa tavallista ja monien ulkomaalaisten on vaikea siihen perehtyä. Eikä se varmaan kannatakaan perehtyä, se ei ole se paras vaihtoehto, mutta se kuuluu tähän kulttuuriin.

Tai me luvataan rakentaa kylätaloa ja siihen tulee se ja se taso, mutta sitten kun alkaa se toiminta, niin se on kyllä suunniteltu, mutta siihen ei ole henkilöä joka vastaa siitä tai rahoitusta. Aina se kuitenkin onnistuu monen ihmisen ponnistuksilla (Veselova 2009.)

Kysymysten 35-37 vastaukset kertovat venäläisen ja suomalaisen kulttuurin erilaisuudesta. Haastateltava erittelee vastauksessaan venäläisen ja suomalaisen kulttuurin eroja omasta näkökulmastaan katsottuna. Hän näkee venäläisessä kulttuurissa hyvinä puolina vieraanvaraisuuden ja kyvyn nauraa itselleen. Arvioidessaan suomalaista kulttuuria hän mainitsee suomalaisten olevan luonteeltaan eristäytyneempiä kuin venäläisten, mutta puhuessaan työkulttuurien eroista hän kokee suomalaiset järjestelmällisempinä.

Lilja kokee ikävänä asiana sen, että Venäjältä Suomeen muuttaneet ihmiset suomalaistuvat Suomessa asuessaan ja menettävät juurensa. Hän mainitsee myös erot maiden välisissä juhlakulttuureissa. Vastauksesta voin päätellä, että haastateltava tuntee Vuokkiniemen kulttuurin perinpohjaisesti.

Kysymykset 40-42/16.2.2009 koskevat kulttuurivaihtoa ja mahdollisuutta oppia naapurimaiden kulttuurista.

Kysymykseni ei ole suoraan verrattavissa sosiaaliseen innostamiseen vaan enemmän haastateltavan kulttuurillisiin näkemyksiin.

”Nämä ovat aika vaikeita kysymyksiä, koska satuin kerran sellaiseen tilanteeseen, että olin menossa Suomeen ja multa kysyttiin yhtäkkiä, että: ”Mitä voisit sanoa suomalaisille turisteille, jotka tulevat Venäjälle? Miten niiden pitäisi käyttäytyä täällä?”. Jotenkin yllätyin siitä, että miten voin aikuisia ihmisiä neuvoa? Totta kai jokainen tietää, että jos hän lähtee johonkin yöllä kulkemaan ja on juovuksissa neljän aikaan aamu yöllä tai ulkona niin en ollenkaan ihmettele, että se

ryöstetään tai pahoinpidellään. Sehän koskee kaikkia ihmisiä. Se riippuu siitä, että mihin aikaan ja missä päin satut olemaan. En oikein osaa sanoa, että mitä voisi venäjän kulttuurista oppia, koska jokaisessa kulttuurissa on hyviä puolia enemmän kuin huonoja. Uskon, että se riippuu siitä millä silmällä me katsomme niitä?

Minä jakaannun välillä, että olenko venäläinen vai karjalainen? Monesti varsinkin, kun olen Suomessa niin monet pitävät minua suomalaisena. Ihmiset sanovat, että ethän sinä ole venäläinen vaan karjalainen tai suomalainen. Tämäkin johtuu siitä, että käyn usein Suomessa. Varmaan joka kulttuurissa on hyvää. Aika vaikea sanoa, että mitä meiltä joku muu voisi oppia. Meillä on varmaan paljon opittavaa jostain muusta kulttuurista. Me ollaan varmaan joskus jonkin verran hajamielisiä ja välinpitämättömiäkin joissain kysymyksissä.

Loppujen lopuksi meillä on niin pitkä kulttuuri ja siinä on ollut erilaisia vaiheita. 50 vuoden aikana Venäjällä tapahtunut todella rajuja muutoksia, että varmaan jotkut hyvät puolet pikkusen ehkä hävinneetkin, mutta varmasti on ilmestynyt jotain uutta hyvää. Se on historia joka panee ne pisteet, että mikä on hyvää ja mikä huonoa. Kun Neuvostoliitto romahti, huomattiin että Ukraina joka on aina ollut samaa aluetta, onkin nyt eri valtio. Jos meillä on huonot välit heidän kanssaan niin silloin se koskee henkilökohtaisesti minua, koska en voi pitää sukulaisiini Ukrainassa yhteyttä. Vaikea sanoa miten pitää säilyttää nämä suhteet ” (Veselova 2009.)

Vastausten perusteella voidaan ymmärtää Liljan kulttuurillista taustaa, jonka kautta hän tarkastelee ympäristöään. Hän kokee kansallisen identiteettinsä ongelmalliseksi. Hän on syntynyt Karjalassa, mutta elänyt elämänsä venäläisessä yhteiskunnassa ja venäläisen kulttuurin vaikutuspiirissä.

Lilja mainitsee, että suomalaiset ystävät pitävät häntä kuitenkin enemmän suomalaisena ja karjalaisena kuin venäläisenä. Hänen mukaansa jokaisessa kulttuurissa on positiivisia asioita. Lilja on kokenut omakohtaisesti yhteiskunnalliset muutokset, joita Venäjällä on tapahtunut 50 vuoden aikana. Vastauksesta voin päätellä, että nämä yhteiskunnalliset muutokset ovat antaneet Liljalle halua auttaa ihmisiä sosiaalisen innostamisen kautta. Kysymykseen numero 40 hän ei ole vastannut lainkaan.

8.OPINNÄYTETYÖ PROSESSINA

8.1 Tavoitteet

Opinnäytetyöni idea syntyi, kun olin helmikuussa 2009 suorittamassa neljän viikon mittaista projektiopintojaksoa Vuokkiniemessä. Tarkoituksena oli tehdä kvalitatiivinen tutkimus, joka liittyy sosiaaliseen innostamiseen yhden ihmisen teemahaastattelun kautta. Ensiksi selvitin työni pohjaksi sosiaalisen innostamisen käsitteet ja perusteet. Toiseksi on ollut välttämätöntä tutkia, millainen on Vuokkiniemen kylän historia, rakenne ja kyläyhteisö, jotta innostamisen olosuhteet voidaan määrittää. Kolmanneksi selvitin, millainen on Lilja Veselovan elämäнкаari, koulutus ja kokemukset sosiaalisesta innostamisesta.

Tarvitsin työhöni myös taustatietoja Humakista ja kylän historiasta ja siitä mitä ennen kylätalohanketta siellä on koulun kautta tehty. Nämä asiat oli pakko tuoda työssäni esille, koska opinnäytetyötäni lukeville ihmisille ei sano Vuokkiniemi paikkana mitään tai mikä on Vienan silta -hanke. Kylän historiasta sain tietoja Vienan runokylät sivustolta ja kylästä kertovista kirjoista. Koulun toiminnasta sain tietoja Tuula Aitto - Ojalta.

8.2 Haastattelut ja haastateltavan valinta

Sirkka Hirsjärvi ja Helena Hurme (2000, 47) jakavat kirjassaan tutkimushaastattelu haastattelumuodot kolmeen erilaiseen ryhmään, niitä ovat: lomakehaastattelu, strukturoimaton haastattelu ja teema eli puolistrukturoitu haastattelu.

Harkitessani haastattelutapoja työtäni varten tulin tulokseen, että strukturoitua haastattelua ei ollut järkevää eikä mahdollistakaan käyttää. Tämä menetelmä edellyttää, että tehdään kysymyslomake vastausvaihtoehtoineen.

Vastaus tehdään ”rasti ruutuun ” periaatteella. Jos olisin halunnut tehdä tutkimuksen, jossa olisi kysytty kaikilta kyläläisiltä sosiaaliseen innostamiseen liitty-

viä asioita, niin tämä haastattelumenetelmä olisi ollut mahdollinen. En kuitenkaan usko, että olisin saanut kyläläisistä riittävää kohderyhmää työtäni varten. En myöskään usko heidän haluunsa tai kykyynsä vastata kyselyyn.

Syy miksi valitsin työhöni vain yhden haastateltavan ja teemahaastattelun, johdettiin siitä että hän osaa kyläläisistä kaikista parhaiten suomea ja on mukana aktiivisesti kaikissa kylään liittyvissä asioissa. Hän on mielenkiintoinen persoona sosiaalisen innostamisen näkökulmasta katsottuna, koska hänen vastuullaan on paljon asioita. Yhden henkilön haastattelemisessa etuna on myös se, että jos jotain jää kysymättä voi haastateltavalta kysyä asiaa uudestaan.

Haastavinta haastattelujen teossa oli se, että miten saan loput haastattelut tehtyä. Matkustaminen Suomesta Venäjälle ei olisi tullut kyseeseen, koska opiskelijana minulla ei ole varaa matkustaa Vuokkiniemeen. Postitse kysymysten lähettäminen olisi ollut liian hidasta, koska postin kulkeminen Vuokkiniemeen kestää noin kaksi viikkoa ja sieltä vastausten lähettäminen takaisin Suomeen saman verran.

Puhelimitse haastattelun tekeminen ei myöskään tullut kyseeseen, koska soittaminen Venäjälle on todella kallista, eikä minulla ollut välineitä joilla olisin voinut puhelun nauhoittaa. Siksi muut haastattelut Venäjälle tein sähköpostitse. Sain sähköpostiosoitteen, johon pystyin lähettämään lisäkysymyksiä haastateltavalle. Vastaukset sainkin nopeasti ja pääsin työssäni eteenpäin.

Ongelmaksi sähköpostitse tehdyssä haastattelussa muodostui se, että haastateltava on saattanut vastata kysymyksiin valikoivasti tai ei ole ymmärtänyt kysymystä minkä olen esittänyt. Vaikka haastateltavani osaa suomea niin huomasin, että tietyt sosiaalisen innostamisen käsitteet eivät olleet hänelle selkeitä. Haasteena yhden henkilön haastattelussa on se, että saanko sen kautta materiaalia riittävästi. Tein kaksi haastattelua ja koen niiden kautta saadun materiaalin riittäväksi.

Ensimmäisen haastattelun kysymykset liittyivät haastateltava henkilöhistoriaan kuten koulutukseen, kokemuksiin ja asemaan kyläyhteisössä. Toisessa haastattelussa keskityin tekemään täydentäviä kysymyksiä jo aikaisemmin esitettyihin

kysymyksiin. Tutkimustuloksina toimivat haastattelumateriaalin pohjalta tehdyt johtopäätökset ja sosiaalisen innostamisen käsitteet.

Lähdin tekemään työtäni väärässä järjestyksessä. Tein haastattelukysymykset ennen, kuin aihe oli tarkasti selvillä. Ensimmäisen haastattelun tein jo Vuokkiniemessä ja jouduin tekemään sen hyvin nopeilla aikatauluilla, sillä haastateltavalla itsellään oli töidensä vuoksi omia kiireitä. Haastattelun olisi voinut ajoittaa jo työoppimisen ensimmäisille viikoille, mutta samaan aikaan oli kiireitä projektiin liittyen, eikä ollut vielä varmaa mistä tarkalleen opinnäytetyöni teen. Tarkka aihe selvisi vasta työoppimisen loppumetreillä, mutta lopullisen aiheen rajaamisen tein vasta työoppimisen päätyttyä Suomessa.

Kysymysten tekeminen osoittautui haasteelliseksi, sillä jouduin tekemään kysymykset monta kertaa uusiksi ennen haastattelua. Joko tein liian hankekohtaisia kysymyksiä tai sitten ne liittyivät liikaa kylään eikä haastateltavaan.

Minulle tutkimuksen tekeminen oli aihealueena uutta. En ole aikaisemmin tehnyt näin laajaa työtä, joten moni asia tuli uutena. Opin tutkimustyötäni tehdessä sen, miten tehdään haastatteluja ja miten aineistoa kerätään ja analysoidaan kriittisesti.

8.3 Opinnäytetyön aikataulu ja sen arvioiminen

Työn aikataulu oli suunniteltu seuraavanlaiseksi:

Helmikuu- Maaliskuu	Aiheen ja haastateltavan valinta. Liljan haastattelun tekeminen ja sen purkaminen.
Huhtikuu - Toukokuu	Kirjallisuuteen tutustuminen ja sen etsiminen. Toisen haastattelun tekeminen ja purkaminen.
Kesä- Heinäkuu	Aineiston analysoiminen.
Elo- Syyskuu	Opinnäytetyöprosessin arvioiminen kokonaisuutena.
Lokakuu	Työvalmis.

Aikataulut eivät kuitenkaan toteutuneet niin, kuin suunnittelin.

Ensimmäisen haastattelun tein helmikuussa ja purin sen heti Venäjältä päästyäni. Oikeastaan maaliskuu, huhtikuu, toukokuu ja kesäkuu kuuluivat kirjallisuuden perehtyessä ja sen kartoittamisessa, sekä aiheen suunnittelussa ja rajaamisessa.

Toisen haastattelun ja sen litteroinnin tein liian myöhään, vasta kesäkuussa. Ne olisi kannattanut tehdä jo aikaisemmin keväällä, näin olisin päässyt työstämään tekstiä aikaisemmin. Tekstin kirjoittamisen aloitin vasta heinäkuussa, tästä syystä aineiston analysointivaihe siirtyi heinä-elokuulle ja opinnäytetyöprosessin arvioiminen loka-marraskuulle.

Työn tekoa olisi ehdottomasti helpottanut se, että opinnäytetyösuunnitelma olisi ollut selkeämpi. Jouduin työn edetessä koko ajan palaamaan uudestaan siihen mitä olinkaan tekemässä ja miksi? Se hidasti työn tekemistä valtavasti.

Totesin jo, että aiheen rajaaminen oli haasteellista. Työssäni piti pysyä koko ajan vain haastateltavan kokemuksissa. Välillä aihe meinasi poiketa liikaa kylään tai hankkeeseen. Toki tietenkin oli sellaisia asioita, jotka minun oli pakko kysyä koskien esim. koulun toimintaa Vuokkiniemessä tai sitä millaista sosiaalista innostamista haastateltavani on tehnyt aiemmin.

8.4 Kirjallisuus

Kirjallisuutta sosiaalisesta innostamisesta ja sosiaalipedagogiikasta löytyi paljon. Internet oli myös hyvänä apuna aineiston kartoittamisessa, sillä sieltä löytyi hyvää materiaalia työni pohjaksi. Venäläisestä nuorisotyöstä olisin halunnut hyödyntää työhöni kirjallisuutta, mutta valitettavasti se kirjallisuus mitä löysin ei soveltunut aiheeseen. Kaikki käyttämäni kirjallisuus löytyy lähdeluettelosta. Yritin etsiä venäläistä nuorisolakia, mutta en löytänyt sitä.

9. YHTEENVETO

Työssä on päädytty seuraaviin johtopäätöksiin, jotka koskevat Vuokkiniemen kyläyhteisön olosuhteita ja Lilja Veselovan suhdetta sosiaaliseen innostamiseen.

Lilja Veselova ei ole työuransa aikana oppinut tuntemaan käsitettä sosiaalinen innostaminen. Hänen näkökulmastaan tätä toimintaa ei Venäjällä ilmeisesti vielä tunneta.

Vuokkiniemen pieni kyläyhteisö poikkeaa suurten kaupunkien yhteiskunnallisesta tilanteesta, joissa ristiriidat eri isojen kansallisuusryhmien välillä, muutostilanne ja ryhmien syrjäytyminen ovat suuremmat. Perinteisen maalaisyhteisön sisäinen tilanne on erilainen, kaikkien tuntiessa toisensa. Kylässä on Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen käynnistynyt suomalaisten tahojen aloitteesta kerho- ja harrastustoimintaa, joka täyttää sosiaalisen innostamisen tunnusmerkit. Tällä hetkellä toiminta jatkuu paikallisin voimin.

Lilja Veselovan lapsuuden kasvualusta tasapainoisessa perheessä ja oman ison perheen kasvattaminen ovat luoneet edellytyksiä toimia kanssaihminen hyväksi.

Kriisikokemuksena nuoruudesta on nähtävä perheen pakkosiirto Tolloinjoelta Vuokkiniemeen ja yhteiskunnan venäläistäminen. Ne ovat olleet sosiaalista innostamista herättäviä vaikutteita. Karjalaisuuden puolustaminen nousee tästä johtuen esiin hänen kansallisessa ajattelussaan omalla tavallaan sosiaalisen innostamisen taustalla, karjalaisuuden kansallisuuden kriisinä. Vuonna 1991 Neuvostoliiton hajottua ja Venäjän yhteiskunnan muutostila ovat antaneet sosiaaliselle innostamiselle otollisen maaperän.

Lilja Veselovan koulutustausta on luonut edellytykset sosiaalialan työhön. Pietroskoissa ja Pietarissa hän on tehnyt ammatillisen sosiaalisen innostajan työtä ilman, että sitä olisi silloin tunnistettu tähän käsitteeseen kuuluvaksi. Kokemukset suurkaupungista Pietarissa ovat laajentaneet hänen kokemustaan tämän alan tehtävissä, työskentely Suomessa on syventänyt hänen näkemystään asiasta.

Vuokkiniemen kyläpäällikkönä haastateltava ei ole suoranaisesti tehnyt välitöntä sosiaalisen innostajan työtä. Hän on kuitenkin taustavoimana kyläyhteisön johtajana, jossa venäläisessä kulttuurissa paikallisen hallinnon johtajan asema on ratkaiseva. Suhtautuessaan myönteisesti kaikkeen kerho-, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan sekä kansallisen kulttuurin kehittämiseen, hänen merkityksensä on ollut sosiaalisen innostamisen kannalta paikkakunnalla oleellinen. Hän on lisäksi nykyisessä tehtävässään pyrkinyt löytämään kylässä erilaisia vapaa-ajan toiminnan muotoja.

Jatkotutkimuksen aiheita en tutkimustyöni kautta löytänyt, mutta jos Humak haluaa jatkaa toimintaa Vuokkiniemessä, voisi se esim. lähettää opiskelijoita työoppimaan kylään. Suosittelisin yhteistyökumppaniksi Joensuun kampusta, koska se on lähempänä itärajaa ja sieltä kulkeminen Venäjälle on helpompaa.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Aaltola, Juhani. & Valli, Raine 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 (2.painos). Jyväskylä: WS Bookwell Oy.

Aitto -Oja, Tuula 2009. HUMAK ja Vienan silta-hanke. Email lennis_86@suomi24.fi 9.6.2009

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto 2009. Opas INTERREG- ja TACIS- rahoitusten yhteiskäyttöön. Viitattu 23.3.2009.

http://ec.europa.eu/regional_policy/interreg3/documents/tacis_fi.pdf

Filander, Karin 2005 Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus, Nuorisotutkimuksen verkkokanava 1-18. Viitattu 10.3.2009.

http://kommentti.fi/tiedosto-katsominen.php?dok_id=266

Finlex 2009. Hallituksen esitykset nuorisolaki. Viitattu 24.4.2009.

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050028>

Hirsjärvi, Sirkka. & Hurme, Helena. 2000. Tutkimushaastattelu(8.painos). Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka. & Remes, Pirkko. & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja Kirjoita(13.painos)Helsinki: Tammi

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2009. Verkostoitunutta nuorisotyöosaamista Haapavedellä. Viitattu 22.3.2009. http://www.humak.edu/humak_ja_kampukset/kampukset_ ja_rehtorin_toimisto/

Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka(1.painos). Porvoo: WSOY Kirjapainoyksikkö.

Hämäläinen, Juha 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan(1.painos).Kuopio: Kuopion yliopisto.

Karila, Kirsti. & Alasuutari, Maarit.& Hännikäinen, Maritta. & Nummenmaa, Anna Raija.&Rasku-Puttonen, Helena 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vas-tapaino.

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Osuuskunta Vas-tapaino.

Kurki, Leena. Sosiokulttuurinen innostaminen. Pro Humanum ry. Verkkoartikke-lijulkaisu. Viitattu: 13.3.2009.

<http://www.prohumanum.fi/artikkelit/kurki.html>

Kurki, Leena & Nivala, Elina.2006. Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen johda-tus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan (3.painos).Tampere: Tampereen Yli-opistopaino Oy.

Nieminen, Markku.1995. Vienan runokylät: kulttuuriopas.(1.painos). Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Peussa, Margarita .& Rissanen, Katri. &Söderholm, Aino. & Nilkku, Heikki.& Terjajeva, Jelena 2005. Kulttuurit kasvokkain. Kajaani: Kainuun Sanomat Oy Arkkipaino.

Piironen- Malmi, Ulla & Strömberg, Seija 2008. Välittämisen pedagogiikka. Hel-sinki: Tammi.

Suomussalmen kunta 2009. Kunnanhallituksen pöytäkirjat 23.10.2007 ja 20.11.2007 koskien Vienan- Silta hankkeen TACIS-osiota. Viitattu 22.3.2009. <http://213.255.163.57/d5web/kokous/KOKOUS-606-4.HTM>

Suomussalmen kunta 2009. Projektit/Vienan silta. Viitattu 1.6.2009. <http://www.suomussalmi.fi/Resource.phx/sivut/sivut-suomussalmi/hallinto/projektit.htx>

Säljö, Roger 2000. Oppimiskäytännöt sosiokulttuurinen näkökulma. Suom. Bo Grönholm. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Opetusministeriö 2009. Kulttuurimatkailu ja kestävä kehitys. Viitattu 1.4.2009.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2003/kulttuurimatkailu_ja_kestava_kehitys_valtionhallinnon_kaynnista

Vienan silta- hanke 2009. Vienan silta, työpajoja, matkailua ja kulttuuria. Viitattu 17.5.2009. <http://www.vienansilta.fi/linkit.html>.

Liite 1. Haastattelut Lilja Veselova Vuokkiniemi 16.2.2009 ja 8.6.2009

Lapsuus/Nuoruus

1.Kerro lapsuuden aikaisesta perheestäsi

2.Onko sinulla sisaruksia?

3.Jos on niin kuinka monta?

4.Mitä he tekevät työkseen?

5.Minkä ikäisiä he ovat?

6.Missä asuvat?

Liljan vastaukset kysymyksiin 1-6

Lilja: ”Lapsuuden aikaiseen perheeseeni kuului viisi lasta (3 siskoa ja kaksi veljeä) ja karjalaiset vanhemmat. Olen sisarusparvesta neljänneksi vanhin. Kolme vanhinta sisarusta ovat jo eläkkeellä.Pikku-siskoni työskentelee kirjapainossa ja pikku-veljeni rakennusalalla. Sisaruksistani Nadja asuu Kalevalassa ,Olga Vuokkiniemessä ja muut Kostamuksessa. ”

7.Onko sinulla sukulaisia Suomessa?

Lilja: ”Helsingissä asuu yksi pikku-serkku äitini puolelta. On kyllä muitakin sukulaisia, mutta heihin yhteydenpito on ollut hyvin vähäistä. Siihen aikaan, kun rajat olivat kiinni ei yhteyttä Suomeen paljon pidetty ja tästä syystä he jäivät minulle etäisiksi.

Helsingissä asuva pikku-serkkuni Annikki käy usein Vuokkiniemessä ja häneen olen ollut paljon yhteydessä puhelimitse sekä kirjeitse. Minulla on erittäin paljon ystäviä ja tuttavuuksia Suomesta ja heidän kanssaan pidän paljon yhteyttä. ”

8.Millaisia harrastuksia sinulla oli lapsena/nuorena?

Lilja:”Lapsena vietimme paljon aikaa ulkona. Talvisin harrastuksiini kuului hiihtäminen ja mäen lasku pulkalla. Syksyisin luisteleminen oli mieli puuhaa. Kesäi-

sin tykkäsin kalastaa, marjastaa ja tehdä maanviljelystöitä. Isäni opetti 4 luokalla käyttämään minua käyttämään moottorivenettä !Olin siitä hyvin ylpeä. Kuljetin muita kalaretkille lähivesille.

Kaikki koululaiset kävivät aktiivisesti elokuvia katsomassa. Silloin ei ollut vielä televisiota. Pääsylippu elokuviin maksoi 5 kopeikaa. Tuohon aikaan elokuvat oli tarkoitettu lapsille ja me joka kerta keskustelimme niistä. Meillä oli hyvä kirjastonhoitaja, joka sai meidät innostumaan lukemisesta. Luin lapsena paljon. Olin aktiivinen ja osallistuin kaikkiin mahdollisiin tapahtumiin . Noin 15-vuotiaana aloin käydä klubilla tansseissa. ”

9. Millainen vuokkiniemi oli lapsuudessasi/nuoruudessasi?

Lilja: ”Kylä oli rauhallinen. Kaikki aikuiset kävivät töissä, työttömyyttä ei ollut ollenkaan. Muistan, että koko kylässä oli vain kaksi juoppo-perhettä. Lapsia oli paljon, koulussa oppilaita oli 120 henkeä. Silloin kylässä oli oma maatalouslaitos, metsälaitos, tienhoito- osasto, klubi, leipomo , sairaala ja postissa oli pieni pankki-osasto . Kesällä laivalla oli mahdollista kulkea Vuonniseen ja Kalevalaan ja talvisin pieni lentokone kuljetti ihmisiä Kalevalan ja Vuokkiniemen väliä ja sillä matka taittui 15 minuutissa.”

10. Kerro parhaat lapsuusmuistosi Vuokkiniemestä

L: ”Olin 8 luokalla, kun kävimme luokan kanssa tutustumassa Moskovaan. Oli mukavaa nähdä paljon uutta, mutta tulimme siihen lopputulokseen, että paras paikka on Vuokkiniemi. Oli ihanaa palata kotiin.”

11. Miten oma lapsuutesi eroaa nykylasten lapsuudesta?

L:”Omassa lapsuudessani liikuntaa oli enemmän nykyisin lapset liikkuvat vähemmän. Televisiota, kännyköitä tai tietokoneita ei ollut. Me tykkäsimme käydä kylässä toistemme luona. Meitä kasvatettiin fyysisellä työllä. Itse piti hakea kotiin vesi ja polttopuut ja huolehtia kodin siivouksesta.

Tärkeää oli, että kaikki aikuiset seurasivat lasten elämää ja jos joku käyttäytyi huonosti , vanhemmat saivat palautetta asiasta muilta kyläläisiltä. Nykyisin lapset katsovat televisiosta aikuisten ohjelmia ja tuntuu , että heitä ei vahdita niin paljoa kuin minun lapsuudessani.”

12. Miten kylän elämä on muuttunut lapsuudestasi tähän päivään?

L:”Silloin kylä oli jotenkin eristetty ”isosta maailmasta” huonot tiet, ei ollut Kostamusta, puhelin kyllä oli mutta ei kännykkää. Nyt ollaan jo globaalin maailman osa. Silloin me kaikki puhuimme karjalaa, nyt enää emme. Elintaso on huomattavasti noussut. Silloin kylässä oli kaksi moottoripyörää ja kaksi henkilöautoa. Rakennustyyli ja laatu on muuttunut.

AIKUISUUS

13.Kertokaa nykyisestä perheestänne,

14.Onko sinulla lapsia?

15. Jos on niin kuinka monta?

16.Minkä ikäisiä he ovat?

17.Mitä he opiskelevat?

18.Missä asuvat?

19.Sivilisääty?

20.Miten tapasitte aviomiehesi ja milloin?

21.Mikä on aviopuolisoasi ammatti?

Liljan vastaukset kysymyksiin 13-21

L:”Olen naimisissa ja minulla on viisi lasta(3 tyttöä ja 2 poikaa). Vanhin tyttäreni Tanja on naimisissa ja asuu Kostamuksessa. Hän työskentelee lähihoitajana kotipalvelussa ja opiskelee työnsä ohessa Valtiollisessa akademiassa kunnalliseen tai valtiolliseen virkamieshoitoon. Marija asuu Kostamuksessa ja työskentelee siellä malmikombinaatissa ja naimissa myös. Katja-26 asuu Kostamuksessa työskentelee myymälässä ja opiskelee juristiksi Pietarin yliopistossa. Hänkin on naimisissa. Sasha on 22-vuotias asuu, Kostamuksessa ja työskentelee Ikea-yhtiössä. Nuorin poikani Arkadi on 18-vuotias ja on armeijassa.

Aviomieheni Nikolain kanssa olen ollut naimisissa kohta 30 vuotta (lokakuussa 2009 tulee kuluneeksi 30 vuotta häpäivästä). Aviomieheni on kotoisin Vuokkiniemestä ja hänet tapasin 15-vuotiaana. Miehelläni on useita ammatteja hän on toiminut mm. autonkuljettajana, kirvesmiehenä ja hitsarina. Suomessa ollut töissä säilykkeitä valmistavassa firmassa. Tosin tällä hetkellä Nikolai on työtön.”

22. Millainen on koulutushistoriasi?

L:”Olen opiskellut paljon ja monia aloja. Petroskoissa sosiaalialan opettajaksi, Kostamuksessa kokkikoulussa kokiksi, Pietarissa perheneuvontaa, Suomessa lähihoitajaksi ja myöskin akujuuttia keramiikkakursseja on tullut käytyä. Tällä hetkellä opiskelen Petroskoissa virkailijaksi.

23. Mitä teit työksesi ennen kyläpäälliköksi ryhtymistä?

L:”Olin 3-vuotta Vammaisten lasten kuntoutuskeskuksen sosiaalikeskymysten osaston henkilöstön ohjaaja sitä ennen olin 5 vuotta Väestön palvelukeskuksen kotipalvelussa. Muita töitä olen tehnyt postissa, kaupassa sekä linja-autoaseman kirjepainossa”

24. Miten päädyit kyläpäälliköksi?

25. Mikä on kyläpäällikkö?

26. Mitä kyläpäällikön työtehtäviin kuuluu?

27. Minkälaisia lakeja täytyy omassa työssäsi ottaa huomioon?

28. vaikuttaako esim. valtionpolitiikan muutokset omaan työhösi?

29. Mitä haasteita näät omassa työssäsi tulevaisuudessa?

Liljan vastaukset kysymyksiin 24-29

L:”Entinen johtaja Svetlana jäi eläkkeelle ja tarjosi minulle tämän paikan. Kesti kauan ennen kuin uskalsin ottaa sen vastaan. Pelotti, mutta en halunnut että tähän tulisi ihan ventovieras ihminen, joka ei ole kotoisin Vuokkiniemestä. Kuukaan muu ei halunnut tulla.

Vierastan sanaa kyläpäällikkö sillä kutsuisin itseäni enemmän virkamieheksi. Kyläläiset tosin ovat tottuneet kutsumaan minua tällä nimityksellä. Minulla on tietty luettelo mikä kuuluu minun työtehtäviini, mutta arkielämässä ei pysty erottamaan asioita niin, että tämä kuuluu- tämä ei. Työni sisältää kaiken mahdollisen kylään liittyvän. Työssäni pitää ottaa huomioon kaikki lait ja valtionpolitiikka vaikuttaa kaikkeen tekemiseen.

Yritän hoitaa mahdollisimman hyvin erilaiset ihmisten ongelmat, jos pystyn. Jos en pysty hoitamaan niin minä kuuntelen ja keskustelemalla koitetaan löytää ongelmaan ratkaisu. Yleensä ongelmia tuottavat vaikeat virkamiespaperit esim. tonttiasioissa.

Ajattelen, että joka päivä on työssäni uudet haasteet. En voi milloinkaan tietää, että kuka tulee ja mikä on se kysymys mikä tulee eteen tänä päivänä. Periaatteessa minä en osaa niin, kun sanoa tulevaisuudesta mitään, koska nytkin on tulossa lakimuutoksia, jotka koskevat suoraan meitä ja koko struktuuri muuttuu, sillä meillä supistetaan tiettyjä paikkoja ja laitetaan kahta virkaa yhteen. En oikein tiedä miten tämä koskee tulevaisuutta, mutta varmaankin sitä, että ihmisiä on vähempi ja työt lisääntyy. Asiat pitää joka tapauksessa hoitaa, mutta jos niitä on hoitanut kaksi ihmistä niin nyt ne hoitaa yksi. ”

30. Milloin lähditte Vienan silta hankkeeseen mukaan ja miksi?

L:” Lähdin keväällä 2006, kun tulin uuteen virkaan. Näin virkapaperit , joissa oli suunniteltu vanhan koulun purkamista. Ajattelin, että jospa vaikka tulkkina oleminen auttaisi tilanteen parantamiseen. Siitä se alkoi. Sen jälkeen puolustimme vanhan koulun tulevaisuutta ja puhuttiin sen tulevasta toiminnasta.”

31. Millaisia uusia toimintamuotoja Suomussalmen ja Vuokkiniemen välinen yhteistyö on tuonut Vuokkiniemeen?

L:”Ensimmäisenä tulee mieleen 2 kurssia: hirsikurssi ja matonkutominen. Suomesta tuli opettajia opettamaan vuokkiniemeläisiä työttömänä olleita nuoria miehiä ja naisia. Sanoisin siis kurssitoiminnan yhdeksi uudeksi toimintamuodoksi.

32. Entä omaan työhösi?

L:”Oma työ on niin kiinnitetty kylän tapahtumiin, että ei osaa erottaa.”

33.Mitkä asiat ovat oman toiminnan kautta edistyneet?

L:”Tähän kysymykseen kannattaisi kysyä mielipidettä joltain muulta, koska en oikein osaa sanoa,että onko minun työpanokseni vaikuttanut siihen vai ovatko asiat hoituneet tavalla tai toisella esim. kylätalo olisi varmaan onnistunut muutenkin ,vaikka minä en olisi ollut siinä mukana. Ajattelin, että totta kai tulen siihen mukaan, koska se koski henkilökohtaisesti minua ja koko kylää.

Uusi palokunta, totta kai tuin sen toimintaa ja tulevaisuutta, mutta sekin olisi varmaan onnistunut ilman minua. Kalevalapuisto siihen on jo 15 vuotta ihmiset laittaneet voimiaan, että saatiin säilyttää se alue sekin olisi tullut ilman minun avustustani. Minä en osaa sanoa, että tämä on minun saavutukseni tai tämä ei ole minun saavutustani. Totta kai olen tukenut sitä toimintaa, mutta en usko,että se on minusta kiinni.

Ihan sellaiset pienet jutut joissa olen ihmiset saanut aktivoitumaan siten , että he hoitavat omia asioitaan paremmin esim. meillä on omakotitalot joihin pitää olla tietyt paperit ja omat palstat ja se on aika vaikea prosessi, se kestää kauan ja siihen pitää monta kertaa käydä Kostamuksessa. Minä olen yrittänyt sellaisia asioita hoitaa. Meillä on kolmen vuoden aikana yli sata omakotipalstaa, joihin on saatu paperit kuntoon. Siihen voin sanoa, että se on minun apuani ihmisille. ”

34.Mihin asioihin olet voinut vaikuttaa?

L: Kun venäläinen ihminen menee virkamiehen luokse ihmistä pelottaa. Se ei niin, kun ehkä osaa niitä kysymyksiä esittää. Vaikka minulla on tietty työaika, jolloin vastaan otan ihmisiä niin se ei pidä paikkaansa. Minun luokseni pääsee jokainen ja mihin aikaan vain! En halua olla kaukana ihmisistä. Olen aina halunnut, että tänne saa tulla ja kertoa kaikki mikä ihmistä vaivaa. Olen halunnut kertoa sitä eteenpäin. Uskallan sanoa kaikille, että minun koulutukseni ei riitä tähän toimintaan siksi olen koulussa nytkin ja muutenkin talouskysymykset ovat vaikeita minulle. Kaikki rahoitukseen liittyvät asiat minun pitää opetella. Myönnän etten niitä asioita osaa tehdä. Ehkä olen voinut vaikuttaa siihen, että ihmiset eivät pelkää enää meitä ns. virkamiehiä.

35. Mitkä ovat venäläisen kulttuurin hyvät puolet?

L: Hyvät puolet on varmaan vieraanvaraisuus. Muistan lapsuudestaanikin , että meillä oli aina paljon ihmisiä kotona ja vaikka oli eri kulttuurista olevia ihmisiä niin se ei haitannut. Toinen hyvä asia on se, että osaamme nauraa omia huonoja puolia ja toisaalta nauraa muille. Jos nauramme, että meillä on erittäin huono tie ja yhtä sun toista. Mutta jos joku muu moittii niin se koskee. Me tiedetään se ja totta kai yritetään niitä huonoja puolia korjata. Olen itse henkilökohtaisesti huomannut sen, että voimme itse nauraa niille, mutta jos joku muu moittii niin sitten loukkaannutaan.

36. Mikä on suomalaisessa kulttuurissa uutta ja mielenkiintoista?

L: Varmaan nyt en osaa sanoa, että mikä on uutta, jos tämä kysymys olisi tullut noin parikymmentä vuotta sitten, kun olin ensimmäisen kerran Suomessa niin ehkä silloin olisi voinut vastata jotain. Sanoisinko, että suomalaiset ovat eristäytyneempiä, kuin venäläiset .Jotenkin sen huomasi, kun olin koulussa Suomessa, että ei syntynyt sellaista yhteisöllisyyttä jokainen oli pikkuisen niin kun omassa elämässään. Ehkä tällaista venäläisyyttä niin , kuin me sanotaan ei huomannut.

Olen jutellut paljon niiden naisten kanssa, jotka ovat muuttaneet Suomeen. He suomalaistuu siellä. Sehän on ihan ymmärrettävää, mutta he eivät enää puhu siitä että ovat venäläisiä he niin, kun omaksuvat suomalaisuuden. Minusta se on hieman ikävää, koska vaikka me asutaan Suomessa tai jossain muualla niin omat juuret pitäisi olla esillä. Minä en tiedä miten käyttäytyisin , jos asuisin Suomessa, mutta jos joskus sinne muuttaisin niin säilyttäisin oman venäläisyyteni.

En halua tätä loukkaavasti sanoa, että suomalaiset ovat tämmöisiä ,kun kävin Suomessa ensimmäisen kerran niin huomasin tämän. Ihan erilaista suomalaisessa kulttuurissa on pöytäkulttuuri ja esimerkiksi kävin syntymäpäiväjuhlassa tai useammassa juhlassa Suomessa , niin huomaa miten eritavalla juhlat on järjestetty. Esimerkiksi 50-vuotis juhlat. Se varmaan riippuu kulttuurista se on normaalia , se vaan pitää tietää.

Hassu tapaus sattui, kun minulla on ystävätär täällä ja ystäviä Suomessa. Me kävimme onnittelemassa tätä venäläistä ystävääni. Meidän kulttuuriin ei kuulu lahjoittaa kahta kukkaa syntymäpäiväsankarille, vaan hautajaisissa tehdään niin. Tämä ystävättäreni Suomesta ei tiennyt tätä vaan meni antamaan venäläiselle ystävälleni ne kaksi ruusua. Kuvittele ystäväni kasvoja ja sitä järkytystä, että miksi kaksi ruusua?! Jotta pääsimme nolosta tilanteesta pois jaoimme ruusut pöydille. Suomalainen ystäväni ihmetteli, että: ” Miksi ei saa viedä kahta ruusua? Miksi et sanonut minulle mitään?” Vastasin siihen, että kerran, kun se kuuluu teidän kulttuuriin ja sinä tulet siitä kulttuurista niin voit ne tuoda. Ei siinä mitään. Itse en olisi vienyt kahta ruusua korkeintaan yhden tai kolme.

37. Mitä olet toisen kulttuurin kautta oppinut?

L: Olen opiskellut paljon ja eri alan juttuja, mutta täytyy sanoa, että elämä opettaa joka päivä. Varmaan kun joka kerran ylittää rajan, niin siinä tulee jotain uutta, että en oikein tiedä mitä sanoisin. Toimintatavat Suomessa ovat erilaisia. Kun olin töissä vammaisten lasten keskuksessa ja aloimme tehdä yhteistyötä suomalaisten ystävien kanssa, niin muistan kun tulimme asiantuntijoiden luo Suomeen, niin meiltä kysyttiin, että missä on teidän lasten henkilökohtainen kuntoutusohjelma? Olimme aivan silmät pyöreinä, että mitä se tarkoittaa? Eihän me edes tiedetä mitä se on!

Kuitenkin tämä kertoo siitä, että Suomessa on tietty selkeä kuva mitä me teemme, milloin me teemme ja ketkä ihmiset tekee sitä. Kaikista asioista on jo valmiiksi selkeä kuva. Me joskus juhlimme jotain, niin viikkoa ennen kuin on tapahtuma me äkkiä järjestetään se koko juttu. Minä en voi esimerkiksi sanoa, että ensivuoden lomalla menen jonnekin ja tiedän sen päivämäärän etukäteen, että onko se elokuun toinen päivä vai syyskuun kymmenes. Se on minulle liian pitkä aika, koska meillä tapahtuu niin paljon yllättäviä tilanteita.

Minä en uskaltaisi suunnitella asioita niin pitkälle. Meillä sanotaankin, että kaikki on Jumalan kädessä. Tätä minä haluaisin omaan toimintaani, että tietäisin milloin on se ja se kokous. Minulle voidaan esimerkiksi tänään illalla soittaa, että huomenna kahden aikaan on kokous Kostamuksessa. Miten menen sinne, jos ei ole linja-autoa tai omaa autoa käytössä? Silloin alkaa toiminta ja aikataulujen suunnittelu soittaminen joka paikkaan jotta saan kyydin. Huomenna pitää jär-

jestää paluumatka tänne. Tämän on venäläisessä kulttuurissa tavallista ja monien ulkomaalaisten on vaikea siihen perehtyä. Eikä se varmaan kannatakaan perehtyä, se ei ole se paras vaihtoehto, mutta se kuuluu tähän kulttuuriin.

Tai me luvataan rakentaa kylätaloa ja siihen tulee se ja se taso, mutta sitten kun alkaa se toiminta, niin se on kyllä suunniteltu, mutta siihen ei ole henkilöä joka vastaa siitä tai rahoitusta. Aina se kuitenkin onnistuu monen ihmisen ponnistuksilla.

38. Miten aktivoit kyläläisiä?

39. Miten haluaisit heitä aktivoida?

Vastaukset kysymyksiin 38 ja 39

L: Svetlanan kanssa olemme yrittäneet toimintaa keksiä, mutta aika vaikeaa se on ollut. Monilla on ollut semmoinen ajatus, että kun on näin huonosti mennyt, niin valtion pitää nyt korjata ne omat virheensä. Kun meillä suljettiin maatalous ja ihmiset jäivät työttömiksi, niin ihmiset ovat pikku hiljaa 20 vuoden aikana oppineet, että voivat saada päivärahan mikä voisi sanoa olevan mitätön. Ihmiset eivät ole kovin halukkaita enää lähtemään töihin eli he mieluiten pärjäävät sillä erittäin pienellä rahalla, kuin hakeutuvat töihin tai koulutukseen. Se on aika vaikeaa saada aktivoitua ihmiset siihen. Totta kai on niitäkin ihmisiä, jotka ovat hyvin aktiivisia ja mukana monissa jutuissa. ”

Mehän yritettiin kysyä ihmisiltä niiden haluja, toiveita, mahdollisuuksia ja harrastuksia. Sen kautta saada tietoa, siitä mitä ihmiset haluaa. Järjestimme pari seminaaria, jotka enemmän koskivat tätä tulevan kylätalon toimintaa. Monet ihan vain hymyili ja oli passiivisia, että ei sieltä yhtään mitään tule ei se onnistu ei tuommoisesta saa yhtään mitään, jotenkin ihmiset odottaa, sitä eläkeikää ja että sillä eläkkeellä pärjää.

Minua pelottaa varsinkin se, että nuoret pojat ajattelee, että kun pääsee armeijaan niin ei tarvitse sen jälkeen tehdä oman tulevaisuuden eteen yhtään mitään. Aika vaikea sanoa, että millä tavalla voisi aktivoida, kun kylätalokin on niin tuore omassa toiminnassa. Mehän ajattelimme, että saamme mukaan siihen kaikki paikalliset jotka osaa tehdä käsillä jotain.

Me teemme semmoisen mainos jutun, jossa tulee olemaan valokuvia, että tämä henkilö tekee erittäin hyvin pärikoreja, tuo tekee hyvin puulusikoita ja jne. Jokaisella on oma otsikko, että mitä osaa tehdä tehdä ja niitä taitoja mainostetaan. Tällä tavalla saadaan pitää yllä ihmisten elintaso ja niitä taitoja. Sen kautta saadaan nuorillekin opetusta, mutta nyt en uskalla sanoa, että onnistuuko se vai ei. Ainakin jonkin verran kylätalolla on jo toimintaa ja onneksi naiset sai sen oman pajansa sinne ja saavat omia mattojaan kaupaksi. Kyllä sille on tarvetta.

Kun puhuimme kylätalon toiminnasta, niin ensisijainen tavoitehan oli saada juuri pojille toimintatilat, koska naisilla on helpompi ne ottaa, vaikka oman keränsä ja lähteä vaikka kutomaan jotain. Naisille ei tarvitse olla niin paljon tilaa, tarvikkeita ja materiaalia. Martathan ovat toimineet meillä jo 15 vuotta, vaikka heillä ei ollut pysyviä tiloja. Naiset löytävät sellaisen oman alueen missä toimia. Miehillä taas ennen kuin ne pääsee jotain tekemään, niillä pitää olla laitteet, koneet ja joku tietty paikka ja materiaalit josta ne rakentaa jotain. Saa nyt nähdä miten se pääsee pyörimään. Ainakin yritetään aktivoida nuoria poikia ja koulu-laisia, että heillä olisi tietty taito ja tieto miten esim. puusta tehdään jotain tai vastaavaa. Jos ei saada niitä aikuisia aktivoitua niin ainakin nuoret, jotta vanhat perinteet eivät katoaisi!

40. Millaisia asioita olet oppinut kulttuurivaihdosta?

L: "Vastasin jo edellisessä kysymyksessä siihen mitä olen toisesta kulttuurista oppinut." (kysymys 35)

41. Mitä haluaisit muiden oppivan venäläisestä kulttuurista?

L: "Nämä ovat aika vaikeita kysymyksiä, koska satuin kerran sellaiseen tilanteeseen, että olin menossa Suomeen ja multa kysyttiin yhtäkkiä, että: "Mitä voisit sanoa suomalaisille turisteille, jotka tulevat Venäjälle? Miten niiden pitäisi käyttäytyä täällä?". Jotenkin yllätyin siitä, että miten voin aikuisia ihmisiä neuvoa? Totta kai jokainen tietää, että jos hän lähtee johonkin yöllä kulkemaan ja on juovuksissa neljän aikaan aamu yöllä tai ulkona niin en ollenkaan ihmettele, että se ryöstetään tai pahoinpidellään. Sehän koskee kaikkia ihmisiä. Se riippuu siitä, että mihin aikaan ja missä päin satut olemaan. En oikein osaa sanoa, että mitä voisi venäjän kulttuurista oppia, koska jokaisessa kulttuurissa on hyviä puolia

enemmän kuin huonoja. Uskon, että se riippuu siitä millä silmällä me katsomme niitä?

Minä jakaannun välillä, että olenko venäläinen vai karjalainen? Monesti varsinkin, kun olen Suomessa niin monet pitävät minua suomalaisena. Ihmiset sanovat, että ethän sinä ole venäläinen vaan karjalainen tai suomalainen. Tämäkin johtuu siitä, että käyn usein Suomessa. Varmaan joka kulttuurissa on hyvää. Aika vaikea sanoa, että mitä meiltä joku muu voisi oppia. Meillä on varmaan paljon opittavaa jostain muusta kulttuurista. Me ollaan varmaan joskus jonkin verran hajamielisiä ja välinpitämättömiäkin joissain kysymyksissä.

Loppujen lopuksi meillä on niin pitkä kulttuuri ja siinä on ollut erilaisia vaihteita. 50 vuoden aikana Venäjällä tapahtunut todella rajuja muutoksia, että varmaan jotkut hyvät puolet pikkusen ehkä hävinneetkin, mutta varmasti on ilmestynyt jotain uutta hyvää. Se on historia joka panee ne pisteet, että mikä on hyvää ja mikä huonoa. Kun Neuvostoliitto romahti, huomattiin että Ukraina joka on aina ollut samaa aluetta, onkin nyt eri valtio. Jos meillä on huonot välit heidän kanssaan niin silloin se koskee henkilökohtaisesti minua, koska en voi pitää sukulaisiini Ukrainassa yhteyttä. Vaikea sanoa miten pitää säilyttää nämä suhteet.

42. Entä mitä haluaisit kyläläisten oppivan suomalaisesta kulttuurista?

L: Ehkä toisin meille järjestelmällisyyttä, mutta mielestäni tähän kysymykseen voisi vastata joku muu kuin minä.

Liljan jatkohaastattelu 8.6.2009

1. Koska olet syntynyt? (Unohtui kysyä ensimmäisessä haastattelussa!)

L: 28. Kesäkuuta 1958

2. Onko sinulla ollut koko elämäsi ajan kotipaikka ja talo Vuokkiniemessä?

L: Vuokkiniemeen perhe muutti vuonna 1970 sen jälkeen, kun Tollonjoen kylä suljettiin. Isä siirsi Pirttilahdesta talon Vuokkiniemeen ja sen jälkeen tämä paikka on ollut minun rakkain lapsuuden koti.

3. Oletko asunut monella muulla paikkakunnalla Venäjällä?

L: Asuin Petroskoissa 4 vuotta ja 20 vuotta Kostamuksessa.

4. Koska sinä otit vastaan Vuokkiniemen kyläpäälikön tehtävät ja oliko sinulla sitä ennen kylänhallinnossa joitakin tehtäviä?

L: Tehtävät otin vastaan 01.03.2006, ennen sitä en osallistunut kylänhallinnon toimintaan.

5. Onko kyläpäälikön tehtävä Kostamuksen kaupungin hallinto-organisaation alainen vai pelkästään Vuokkiniemen oman hallinnon tehtävä?

L: Vuokkiniemessä ei ole omaa hallintoa, kaikki toiminta tapahtuu Kostamuksen aluehallinnon sisällä.

6. Onko kyläpääliköllä paikallista esimiestä tai neuvostoa?

L: En oikein ymmärrä mitä tarkoitat, mutta kylässä toimii kylätoimipiiri, johon kuuluu 7 kunnioitettavaa ihmistä jotka vähintään kerran kuukaudessa kokoontuvat neuvottelemaan kylän *kipeimmistä* ongelmista. Heille ei ole päätösvaltaa mutta suositukset tarjoukset asioihin he lausuvat. Esimieheni on kaupungissa ja minun toiminta on aika luotettava, käyn Kostamuksessa tarpeiden mukaan.

7. Onko kyläpäälikön tehtävä palkallinen vai onko se vapaaehtoinen?

L: Työ on palkallinen, olen virkamies.

8. Asuitko vuokkiniemessä, kun lähikyläsi asukkaista siirrettiin Vuokkiniemeen ja Uhtualle 1960-luvulla?

L: Olin pieni asuin Töllönjoella.

9. Asuitko Vuokkiniemessä, kun sinne 1980-luvun lopussa suunniteltiin isoa kollektiivitaloa?

L: En ymmärtänyt kysymystä

10. Onko kirkko järjestänyt Vuokkiniemessä ihmisille kerho tai harrastustoimintaa?

L: Ei ole, sillä kun paikallisessa kirkossa ei ole pappia.

11. Onko koulu Vuokkiniemessä ihmisille kerho tai harrastustoimintaa?

L: En ymmärtänyt kysymystä

12. Neuvostoliiton aikana? Nykyisen Venäjän aikana?

L: En ymmärtänyt kysymystä.

13. Onko Vuokkiniemen kylän hallinto järjestänyt ihmisille kerho tai harrastustoimintaa?

L: On ollut yrityksiä, mutta ne ei ole oikein onnistuneet. Ensiksi ihmiset haluavat saada kaiken ilmaseksi ja eivät ole valmiit maksamaan osallistumismaksua.

Toiseksi meille ei ole ihmisiä jotka haluaisivat vetää tällaisia kerhoja ja ryhmiä.

14. Järjestääkö Kostamuksessa kirkko, koulu tai kaupunki kerho- ja harrastustoimintaa?

L: Kostamuksessa on erittäin monipuolinen vapaa-aika toiminta ja on tarjontaa varmaan melkein kaikkiin makuihin. Lapsille suurin osa harrastusmahdollisuuksista on maksuton ja aikuisille kohtuullisella pääsylipulla.

15. Asuitko Vuokkiniemessä, kun vuonna 1989 alettiin kyläneuvoston puheenjohtaja Santeri Lesosen toimesta suunnitella pienten runokyläiden elvytystä? Olitko siinä mukana?

L: en asunut ja siksi en ollut mukana.

16. 1990-luvun alusta alkaen Neuvostoliiton romahdettua on Vuokkiniemeen tullut Suomesta erilaista kulttuuri- ja matkailutoimintaa. Se on 2000-luvulla vahvistettu valtioiden opetusministeriöiden sopimuksella. Oletko ollut mukana valmisteltaessa näitä hankkeita?

L: en, samoista syistä

17. Alkoiko Vuokkiniemen kylätalon kunnostus sinun aloitteestasi?

L: ei, sen aloitti Svetlana. Mutta olin aktiivisesti mukana sen jälkeen, kun tulin virkaan.

18. Oletko ollut mukana, kun kylätalolla järjestettäviä harrastuspiirejä ja kerhoja on suunniteltu?

L: kyllä, osallistuin kaikkiin seminareihin ja palavereihin ja kävin tutustumassa Suomessa vastaavaan toimintaan, toimin myös tulkkina.

19. Suomalainen Vuokkiniemi seura ry on ollut jälleenrakentamassa sinne kirkkoa ja kunnostamassa vanhainkotiä. Oletko ollut mukana näissä hankkeissa?

L: en, tämä tapahtui ennen kun minä muutin kylään, mutta olen järjestänyt humanitaarisen avustuksen kuljetusta ja tulliasioiden hoitoa kun vanhustentaloa kunnostettiin.

20. Vuokkiniemessä näyttää olevan n. 500 asukasta ja 200 taloa. Paljonko asukkaista on lapsia, vanhuksia ja eläkeläisiä?

L: lapsia 80, eläkeläisiä 180, työttömiä 40.

21. Helmikuun haastattelussa sanoit, että olit mukana, kun Vuokkiniemeen järjestettiin palokunta. Onko se ns. "vapaapalokunta", jonka miehityksenä ovat vapaaehtoiset?

L: Ennen oli vapaapalokunta ja nyt se kuuluu hätä ja pelastusministeritoimintaan.

22. Miten vanha karjalainen runonlausunta perinne näkyy Vuokkiniemessä? Löytyykö sieltä vielä vanhoja runonlaulajia? Tekeekö kylänhallinto toimenpiteitä sen säilymiseksi?

L:Meillä asuu vanhin asukkaista Santra Remsueva joka täytti 06.05.09. tasaan 95 vuotta. Hän laulaa vanhoja runoja ja nämä on nauhoitettu monta kertaa. Paljon tähän on osallistunut Juminkeko säätiö ja erittäin innokkaasti Markku Nieminen Kuhmosta. Löytyy varmaan tietoa netistä. Runonlauluun emme osallistu, yritämme vaikuttaa karjalankielen ja tanssien säilymiseen. Osallistumme erilaisiin tapahtumiin ja kokouksiin/ juuri nyt olen menossa 19.05/09 karjalaisten kokoukseen Aunukseen.

23. Onko Vuokkiniemessä päihteisiin liittyviä ongelmia, jotka olisivat aiheuttamassa joidenkin syrjäytymistä yhteiskunnasta?

L: ei ole ollenkaan / ei ainakaan tiedossa/

24. Onko Vuokkiniemessä rikollisuuteen liittyviä kysymyksiä, jotka vaatisivat toimenpiteitäsi?

L: joskus on hälytyksiä, jos on väkivaltaa perheessä tai lapset jäävät ilman hoitoa, mutta meillä on nimetty oma miliisi, joka tarvittaessa nopeesti saapuu kylään Kostamuksesta.

25. Elääkö Vuokkiniemessä vielä vanha veneenteko perinne?

L: elää, meillä on useampi venemestari, jotka *takovat* veneitä vanhan mallin mukaan.

26. Onko Vuokkiniemessä nykyään maanviljelyä - ja karjan hoitoa? Perheviljelmää?

L: Maanviljelyä, vain kotitarpeisiin kotipalstoille.

27. Mikä merkitys kalastuksella on ihmisten toimeentulolle? Onko siellä kalastajia, jotka tekevät sitä ammatikseen?

L: kalastus on erittäin tarkea toimeentulokeino plus se on tavallinen ja miellyttävä ruokalaji. Monet tykkäävät kalaa ja eivät osaa edes kuvitella omaa ruokavaliota ilman kalaa ja perunaa. Itsekin kuulun tahan ryhmään! Ammattitekkijöitä ovat vain kaksi miestä jotka kasvattavat kirjolohta(firma *Kala ja marja pojat*)

28. Mikä merkitys metsätaloudella on ihmisten toimeentulolle Vuokkiniemessä?

L: metsätaloutta vuokkiniemessä ei ole. Metsän antimet ovat hyvä apu ihmisten toimeentulolle (marjastus esimerkikse). Hiljattain alkoi Kalevalan puiston toiminta, jonka tarkoituksena on säilyttää vanhoja metsiä hakkuulta, mutta käyttää niitä hyödyllisesti turismissa ja tutkimustoiminnassa.

29. Mikä merkitys on metsästyksellä ihmisten toimeentulolle Vuokkiniemessä?

L: tällä hetkellä metsästäjäporukkaan kuuluu noin 10 miestä. Se on harrastus.

30. Mikä merkitys matkailulla on ihmisten toimeentulolle Vuokkiniemessä?

L: monta vuotta matkailu on ollut niin sanotusti *villii* toimintaa. Nyt kehitetään laillista toimintaa nimellä Vieraanvaraisuus. Tässä mukana ovat 15 perhettä, jotka järjestävät turisteille majoituksen, ruokailun ja ohjelmaa omissa kodeissaan. Toiminta laajenee joka vuosi. Nyt rakennetaan uutta pientä hotellia ja mökkialuetta. Toiminta tuo uusia mahdollisuuksia myös Kalevalan puiston kautta ja toivottavasti työllistää useita paikallisia ihmisiä. Kylätalossa on tilaa järjestää tapahtumia ja muistoesineiden valmistamista.

31. Onko sinulla mielessäsi jotain toimintaa, jota haluaisit järjestää Vuokkiniemessä ihmisten vapaa-ajalla tai oletko jotain järjestänyt?

L: tekisi mieli elvyttää meidän naisten jumppa ryhmän toiminta, järjestää nuorten äitien kerho ja tukea meidän teatterilavastajaa siinä, että meillä olisi oma Kansan karjalankielen teatteri. Haluan osallistua esityksiin.